AUTORITEIT
PERSOONSGEGEVENS

Jaarverslag 2020

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Verantwoording	4
2. Corona	13
3. De toekomst van de AP	17
4. Organisatie	19
5. Cijfers	28
6. Jaarrekening 2020	41

In de bijlagen bij dit jaarverslag vindt u een overzicht van rechterlijke uitspraken waarbij de AP in 2020 en partij was en een overzicht van de wetgevingsadviezen die de AP in 2020 heeft uitgebracht.

Voorwoord

Terugkijkend op 2020 was dit vooral het jaar van – hoe kan het ook anders – corona. Wat het voor de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) extra intensief maakte, was de grote hoeveelheid privacyvraagstukken die de coronacrisis met zich meebracht. Vrijwel alle voorgestelde maatregelen om de crisis te bestrijden bleken behoorlijke impact te hebben op de bescherming van persoonsgegevens.

Als bestuur van de AP zijn wij dan ook enorm trots op al het werk dat onze medewerkers hebben verzet, vaak onder grote tijdsdruk. Van temperatuurmetingen tot corona-apps, van veilig thuiswerken en videobellen tot het delen van de locatiegegevens van alle Nederlanders: als AP hebben wij ons erover uitgesproken.

Dat kon soms best ingewikkeld zijn. Welke keuzes maak je als grondrechten met elkaar botsen, zoals – eenvoudig gezegd – het recht op gezondheid en het recht op privacy? Als AP waren we constant op zoek naar de juiste balans. Zodat ieders grondrecht op bescherming van persoonsgegevens intact blijft, tijdens de crisis maar vooral ook daarna. Die langere termijn hielden wij als AP scherp voor ogen. Bijvoorbeeld om te voorkomen dat er in de haast vergaande maatregelen doorgevoerd zouden worden die maar moeilijk terug te draaien zijn.

Ook bij andere onderwerpen kijkt de AP vooruit. In ons visiedocument 'Focus 2020-2023: Dataprotectie in een digitale samenleving' hebben wij drie focusgebieden benoemd waaraan wij extra aandacht besteden. Dat zijn datahandel, digitale overheid en artificiële intelligentie & algoritmes. In 2020 zijn we hiermee gestart. Natuurlijk kunnen digitalisering en innovatie veel goeds opleveren. Maar er kleven ook aanzienlijke privacyrisico's aan. Vooral als het gaat om de overheid, waarvan mensen vaak sterk afhankelijk zijn.

Een schrijnend voorbeeld hiervan is de toeslagenaffaire, waarvan in 2020 de volle omvang aan het licht kwam. Het onderzoek dat de AP deed naar de verwerking van persoonsgegevens – de nationaliteit van aanvragers van kinderopvangtoeslag – door de Belastingdienst, liet zien hoe ernstig het kan misgaan bij de overheid. Ook toont het onderzoek dat we heel voorzichtig, nadenkend en gewetensvol moeten zijn als we algoritmes gebruiken. En dat we daarbij vooral het menselijke aspect niet uit het oog moeten verliezen.

Als AP hebben we in 2020 bewust gekozen voor dit soort impactvolle onderzoeken. Omdat onze capaciteit beperkt is, moeten we keuzes maken. Daarnaast hebben we onze werkprocessen verbeterd, zodat we zo efficiënt mogelijk kunnen werken. Toch zijn we er daarmee nog niet. Om twee voorbeelden te noemen: mensen met een klacht over hoe een bedrijf of organisatie met hun persoonsgegevens omgaat, moeten een half jaar wachten. En we hebben nauwelijks capaciteit om ernstige datalekken te onderzoeken. Terwijl dit onderzoek juist zo belangrijk is, zoals het recente datalek in de coronasystemen van de GGD laat zien.

In 2020 bleek dan ook uit onafhankelijk onderzoek dat dat wij flink zouden moeten groeien – van 184 fte naar 470 fte – om onze wettelijke taken goed te kunnen uitvoeren. Wij zijn dan ook blij dat de Tweede Kamer begin februari 2021 een motie heeft aangenomen om ons budget te verhogen. Wij vertrouwen erop dat na de verkiezingen en de formatie ons budget dusdanig wordt verhoogd dat wij de benodigde groei kunnen realiseren.

Het bestuur van de AP
Aleid Wolfsen, Monique Verdier en Katja Mur

BESTUURSVERSLAG

1. Verantwoording

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) is de onafhankelijke toezichthouder in Nederland op de bescherming van persoonsgegevens. Als AP houden wij toezicht op enorm veel organisaties: nationale én internationale bedrijven, de gehele overheid – inclusief politie en justitie – en ook scholen, zorginstellingen, verenigingen en stichtingen.

We leven in een datagedreven wereld. Over nagenoeg iedereen worden doorlopend gegevens vastgelegd. Natuurlijk kan dit voordelen hebben, bijvoorbeeld dat producten en diensten beter kunnen worden afgestemd op gebruikers. De EU ziet het stimuleren van de digitale dataeconomie dan ook als prioriteit.

Maar deze dataeconomie brengt ook aanzienlijke privacyrisico's met zich mee. Het toezicht van de AP blijkt hard nodig om te zorgen dat bedrijven en organisaties uiterst zorgvuldig met persoonsgegevens omgaan. En dat is weer nodig om het vertrouwen van mensen en hun gevoel van veiligheid op peil te houden. Daarom is een goed toegeruste AP belangrijker dan ooit.

Het doel van de EU is dat bedrijven duurzaam en verantwoord kunnen innoveren. De AP draagt hieraan bij door naleving van de privacywetgeving te bevorderen en waar nodig af te dwingen. Ook beschermt de AP mensen tegen onzorgvuldig gebruik van data door de overheid – een van de grootste verwerkers van persoonsgegevens – en in de zorg.

In dit hoofdstuk leggen wij verantwoording af over de belangrijkste resultaten uit 2020. We gaan in op de volgende onderwerpen: de drie focusgebieden van de AP (datahandel, digitale overheid en AI & algoritmes), het toezicht op betaalrichtlijn PSD2, het internationale werk van de AP en de uitvoering van onze wettelijke taken. Wat we hebben gedaan op het gebied van corona, is in hoofdstuk 2 te vinden. Daarnaast geven we aan wat we niet hebben kunnen doen door een voortdurend tekort aan capaciteit. Op dit capaciteitstekort geven we verdere toelichting in hoofdstuk 3, waarin het onafhankelijk onderzoek naar de taken en middelen van de AP aan de orde komt dat in 2020 is uitgevoerd.

Focusgebieden AP

Welke ontwikkelingen en (toekomstige) privacykwesties ziet en verwacht de AP? En waar wil de AP dus extra alert op zijn? Dat staat beschreven in de 'AP Focus 2020-2023: Dataprotectie in een digitale samenleving'. Er zijn drie focusgebieden waarop de AP tot en met 2023 extra nadruk legt bij het toezicht: datahandel, digitale overheid en artificiële intelligentie & algoritmes.

In 2020 is de AP gestart met het (extra) toezicht op deze focusgebieden. Dat heeft onder meer tot de volgende activiteiten geleid.

Datahandel

Data maken producten en diensten steeds slimmer. En deze producten en diensten creëren vervolgens weer meer data. Dit heeft voordelen. Organisaties kunnen deze gegevens bijvoorbeeld gebruiken om gericht producten en diensten aan te bieden. Maar het heeft ook nadelen. Er is steeds meer ongeoorloofde doorverkoop van persoonsgegevens. Deze gegevens kunnen vervolgens worden gebruikt om mensen te beïnvloeden en te sturen. Dit gebeurt zowel nationaal als internationaal.

TikTok

In mei 2020 is de AP een onderzoek gestart naar TikTok. Dit is een social media-app die miljoenen kinderen en jongeren over de hele wereld dagelijks gebruiken om filmpjes te delen. Sommige video's bereiken via deze app miljoenen mensen wereldwijd. Ook in Nederland hebben veel kinderen TikTok op hun telefoon staan. Met de opkomst van TikTok zijn ook privacyzorgen over het gebruik toegenomen. De AP besloot daarop te onderzoeken of de privacy van Nederlandse kinderen voldoende geborgd is in de TikTok-app. Het onderzoek is in 2020 afgerond. De AP bekijkt nu of er handhavende maatregelen ingezet kunnen worden.

→ AP start onderzoek naar TikTok

Andere onderzoeken

- In 2020 is de AP onderzoeken gestart bij meerdere handelsinformatiebureaus. Dat zijn bedrijven die persoonsgegevens van mensen verzamelen, waaronder financiële gegevens, en daarmee profielen opstellen. Vervolgens kunnen bedrijven als banken, postorderbedrijven en telecomaanbieders met deze profielen de kredietwaardigheid van mogelijke klanten toetsen.
- Daarnaast heeft de AP bij verschillende organisaties hun gebruik van cookiewalls en tracking cookies onderzocht. Bij cookiewalls krijgen bezoekers alleen toegang tot een website als zij toestemming geven voor tracking cookies. Op grond van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) zijn cookiewalls verboden.
- Tot slot hebben privacytoezichthouders uit andere EU-lidstaten ook onderzoeken lopen naar onderwerpen die met datahandel te maken hebben. Bij deze onderzoeken heeft de AP niet de leiding, maar denkt de AP wel intensief mee.

Connected cars

Moderne auto's – maar ook motoren, scooters en fietsen – zijn vaak 'connected'. Het zijn rijdende computers, verbonden met internet. Ze verzamelen daarbij vaak persoonsgegevens. Waar je de afgelopen tijd allemaal bent geweest, hoe hard je hebt gereden, met wie je vanuit de auto hebt gebeld: een voertuig kan al dit soort gegevens verzamelen én delen met de autofabrikant en eventuele andere partijen, zoals de leasemaatschappij.

Dit levert privacyrisico's op. Zoals slechte beveiliging van deze gegevens – die zeer gevoelig kunnen zijn – en doorverkoop ervan. In maart 2020 gaf de AP daarom tips voor privacy bij connected cars. Deze tips helpen mensen om hun persoonsgegevens te beschermen als zij een connected car kopen, huren, gebruiken of verkopen.

→ AP geeft tips voor privacy bij connected cars

Digitale overheid

Centrale en lokale overheden, uitvoeringsorganisaties en politie en justitie beschikken over een grote hoeveelheid – vaak gevoelige en bijzondere – persoonsgegevens. De overheid werkt gericht aan het inzetten van persoonsgegevens. Dit is ook nodig, want de overheid kan niet achterblijven in digitalisering. Maar er zijn ook risico's. De AP vindt het belangrijk dat de overheid verantwoordelijk omgaat met persoonsgegevens.

Belastingdienst

In juli 2020 publiceerde de AP onderzoek naar de verwerking van de nationaliteit van aanvragers van kinderopvangtoeslag door de Belastingdienst. De AP kwam tot de conclusie dat verschillende van die verwerkingen van nationaliteit onrechtmatig, discriminerend en daarmee onbehoorlijk waren. Dit zijn zware overtredingen van de AVG.

Onrechtmatige verwerking
Dubbele nationaliteit speelt geen rol bij het beoordelen van een aanvraag voor kinderopvangtoeslag. Toch bewaarde en gebruikte de Belastingdienst deze gegevens, terwijl de gegevens al lang gewist hadden moeten worden. Daarnaast verwerkte de Belastingdienst de nationaliteit van aanvragers van kinderopvangtoeslag om georganiseerde fraude te bestrijden. Hiervoor waren deze gegevens niet noodzakelijk. Tot slot gebruikte de Belastingdienst de nationaliteit van aanvragers als een indicator (wel/niet Nederlander) in een systeem dat automatisch bepaalde aanvragen als risicovol aanwees. Ook voor dit doel waren deze gegevens niet noodzakelijk. In alle gevallen – aanvragen beoordelen, fraude bestrijden en het risicosysteem – is de verwerking daarom onrechtmatig. Anders gezegd: het mag absoluut niet.

Discriminerende verwerking
Het gebruik van de nationaliteit voor een indicator in het risico-classificatiemodel en het verwerken van de nationaliteit voor de opsporing van georganiseerde fraude met kinderopvangtoeslag zijn niet alleen onrechtmatig, maar ook discriminerend. Beide verwerkingen maken ongerechtvaardigd onderscheid op grond van nationaliteit.

→ Werkwijze Belastingdienst in strijd met de wet en discriminerend

Smart cities

De AP is in 2020 verder gegaan met een in 2019 gestart onderzoek naar smart cities. Het onderzoek is nog niet afgerond, maar de AP heeft in 2020 al wel enkele eerste uitkomsten en tips voor gemeenten gedeeld. Zoals tips over de data protection impact assesments (DPIA's) die gemeenten moeten doen om de privacyrisico's van smart city-toepassingen in kaart te brengen.

Verder heeft de AP een aantal lichte en zwaardere onderzoeken uitgevoerd naar gemeenten die via sensoren of andere technologieën in de openbare ruimte persoonsgegevens (laten) verwerken.

→ Update onderzoek AP naar smart cities

Microtargeting

Ook heeft de AP zich in 2020 voorbereid op het toezicht tijdens de landelijke verkiezingen van maart 2021. De AP richt zich hierbij op het gebruik van persoonsgegevens in verkiezingscampagnes (microtargeting). Dit heeft onder meer geresulteerd in een handleiding over privacy bij verkiezingscampagnes, die begin 2021 is gepubliceerd.

→ AP publiceert handleiding voor privacy verkiezingscampagnes

Artificiële intelligentie & algoritmes

Steeds meer organisaties – zowel binnen het bedrijfsleven als de overheid – maken gebruik van AI en algoritmes. Dit biedt voordelen en leidt tot nieuwe, nuttige toepassingen. Maar de inzet van AI en algoritmes kent ook risico's en schadelijke effecten. Zo worden algoritmische beslismodellen steeds krachtiger én complexer. Een risico hiervan is bijvoorbeeld dat niet meer te achterhalen is hoe automatische besluiten tot stand zijn gekomen.

Algoritmische systemen

De AP heeft binnen haar toezichtstaken in 2020 meerdere (voorgenomen) verwerkingen van persoonsgegevens aangetroffen waarbij een algoritmisch systeem werd gebruikt. In deze verwerkingen is gebleken dat een wettelijke grondslag voor de verwerking ontbrak of dat organisaties de verantwoordingsplicht uit de AVG niet naleefden. Dit kan bijvoorbeeld resulteren in onvoldoende transparantie.

Gezichtsherkenning

In 2020 was gezichtsherkenning – waarbij mensen automatisch worden herkend op basis van een algoritme – een belangrijk onderwerp voor de AP. Gezichtsherkenning is in opkomst, maar de privacyregels hiervoor zijn heel streng. Daarom gaf de AP voorlichting over de regels, inventariseerde de AP welke sectoren gezichtsherkenning (willen gaan) gebruiken en gaf de AP een officiële waarschuwing aan een supermarkt.

Regels voor gezichtsherkenning
In juni 2020 wees de AP de supermarktbranche op de regels voor camera's met gezichtsherkenning. Hierbij worden biometrische gegevens verwerkt om mensen te identificeren. Dat is meestal verboden.

→ AP wijst supermarkten op regels gezichtsherkenning

Inventarisatie sectoren
In oktober 2020 bleken de sectoren detailhandel, beveiliging, sport & entertainment, vervoer en overheid (gemeenten) de meeste interesse in gezichtsherkenning te hebben. Bijvoorbeeld voor toegangscontrole. De AP geeft in die sectoren gericht voorlichting over de regels.

→ AP: Pas op met camera's met gezichtsherkenning

Waarschuwing aan supermarkt
In december 2020 gaf de AP een supermarkt een officiële waarschuwing. Hoewel het systeem voor gezichtsherkenning daar sinds december 2019 uit staat, had de supermarkt de wens het weer in te schakelen.

→ Formele waarschuwing AP aan supermarkt om gezichtsherkenning

'Gezichtsherkenning maakt van ons allemaal wandelende streepjescodes.'

Monique Verdier, vicevoorzitter van de AP

Visie op toezicht AI & algoritmes

In februari 2020 publiceerde de AP een visiestuk op het toezicht op AI & algoritmes. Deze visie geeft informatie aan organisaties over het toezicht van de AP en over de mogelijke risico's bij het verwerken van persoonsgegevens met AI of algoritmes. De AP heeft deze visie afgestemd met medetoezichthouders om overlap in het toezicht te voorkomen. Daarnaast heeft de AP met diverse partijen gesprekken gevoerd over dit onderwerp. De uitkomsten hiervan gebruikt de AP om de visie verder in te vullen en gericht voorlichting te geven aan organisaties en burgers.

→ Toezicht op algoritmes

Toezicht op PSD2

PSD2 staat voor de tweede Payment Services Directive, een Europese richtlijn voor betaaldienstverleners. Deze richtlijn regelt onder meer dat niet alleen banken maar ook andere bedrijven toegang tot een betaalrekening mogen krijgen. Maar alleen als zo'n bedrijf daarvoor een grondslag heeft én een klant uitdrukkelijk daarmee heeft ingestemd. Nederlandse bedrijven die dit willen, moeten daarvoor een vergunning hebben van De Nederlandsche Bank (DNB).

Het toezicht op PSD2 is verdeeld over verschillende toezichthouders. Naast de AP zijn dit de DNB, ACM en AFM. Het toezicht op de privacyaspecten van PSD2 ligt vooral bij de AP.

Onderzoek

De AP is in 2020 een verkennend onderzoek gestart naar Nederlandse bedrijven met een PSD2-vergunning die betaalrekeninginformatie verwerken. De AP wil met dit onderzoek te weten komen of die bedrijven zich bewust zijn van de privacyrisico's die de verwerking van rekeninggegevens met zich meebrengt en of ze voldoen aan de privacyregelgeving. Bijkomend doel van dit onderzoek is om de aanbieders van rekeninginformatiediensten tijdig bekend te maken met de vereisten die de AVG stelt. De AP rondt het onderzoek in 2021 af.

→ AP onderzoekt aanbieders van nieuwe online rekeningdiensten

EDPB-guidelines

In 2020 heeft de EDPB guidelines gepubliceerd over de verhouding tussen PSD2 en de AVG. De AP heeft daarbij de leiding genomen. De guidelines geven aanbieders van betaaldiensten meer duidelijkheid over de privacyregels uit de AVG. In de guidelines is onder meer aandacht voor toestemming, dataminimalisatie, beveiliging en transparantie.

→ Guidelines on the interplay of the Second Payment Services Directive and the GDPR

'Als iemand in je digitale bankafschriften kan kijken, kan diegene een scherp beeld van je privéleven vormen. We vinden het belangrijk dat bedrijven zorgvuldig met die gevoelige gegevens omgaan.'

Katja Mur, bestuurslid van de AP

Internationaal

De verwerking van persoonsgegevens stopt natuurlijk niet bij de Nederlandse grens. Daarom werkt de AP intensief samen met Europese en internationale partners. Dit gebeurt in de eerste plaats binnen de European Data Protection Board (EDPB). Daarnaast werkt de AP samen met partners buiten de EU en in vaste comités voor gecoördineerd toezicht op politie, justitie en grensbewaking.

Internationale onderzoeken

De internationale onderzoeken van de AP gaan over mogelijke schendingen van de AVG met een grensoverschrijdend aspect. In de praktijk zijn dit onderzoeken naar de verwerking van persoonsgegevens door internationaal opererende organisaties. Of naar verwerkingen met een significante impact op betrokkenen (de mensen van wie gegevens worden verwerkt) in meerdere EU-landen.

Boete voor Booking.com
In december 2020 heeft de AP het eerste internationale onderzoek afgerond waarin de AP de zogeheten leidende toezichthouder was. Dit was een onderzoek naar Booking.com. Omdat het hoofdkantoor van Booking.com in Nederland staat, had de AP de leiding bij het onderzoek. De AP heeft hierbij samengewerkt met privacytoezichthouders uit andere EU-landen. De AP heeft Booking.com een boete opgelegd van 475.000 euro.

→ Boete Booking.com voor te laat melden datalek

European Data Protection Board (EDPB)

Omdat de AVG een Europese wet is, is het belangrijk dat deze in alle EU-landen op dezelfde manier wordt uitgelegd en toegepast. Zo krijgt iedereen daadwerkelijk dezelfde privacybescherming en is er duidelijkheid voor organisaties die in meerdere EU-lidstaten actief zijn. De privacytoezichthouders uit de EU werken hiertoe samen binnen de EDPB.

De EDPB doet gezamenlijk onderzoek. Ook publiceert de EDPB adviezen, besluiten en guidelines met uitleg over de AVG. De AP draagt als rapporteur bij aan het opstellen van deze publicaties. Hierbij richt de AP zich op onderwerpen waardoor Nederlandse burgers en bedrijven bovengemiddeld worden geraakt. Bijvoorbeeld guidelines over een sector die in Nederland sterk vertegenwoordigd is. In 2020 was de AP voor 14 projecten (co)rapporteur en de AP heeft daarvan 9 projecten afgehandeld.

AP-voorzitter Aleid Wolfsen is een van de twee vicevoorzitters van de EDPB. Daarnaast is de AP coördinator van de subgroepen Enforcement en Taskforce Fining.

Bindend besluit Twitter
In november 2020 heeft de EDPB voor het eerst een bindend besluit genomen. Het ging om een boete die de Ierse privacytoezichthouder wilde opleggen aan Twitter voor een datalek. Omdat het hoofdkantoor van Twitter in Ierland staat, had de Ierse toezichthouder de leiding bij het onderzoek. Maar bij het onderzoek waren ook privacytoezichthouders uit andere EU-landen betrokken, waaronder de AP.

Die toezichthouders waren het niet eens met het besluit van de Ierse toezichthouder. Zij vonden onder meer dat de boete hoger zou moeten zijn. In het bindende besluit over de zaak heeft de EDPB de Ierse toezichthouder opgedragen het besluit over Twitter te herzien. De Ierse toezichthouder heeft daarop de boete verhoogd naar 450.000 euro.

Schrems II
In juli 2020 concludeerde de hoogste Europese rechter in de Schrems II-uitspraak dat de bescherming van persoonsgegevens in de VS ernstig tekortschiet. Met de uitspraak zette het Hof een streep door het EU-VS Privacy Shield, waarmee bedrijven tot die tijd gegevens vanuit de EU mochten doorgeven aan de VS.

Alleen als bedrijven kunnen waarborgen dat gegevens net zo goed beschermd worden als in de EU, mogen zij nog persoonsgegevens doorgeven aan de VS. Zij kunnen bijvoorbeeld een modelcontract gebruiken, maar dat mag meestal alleen met aanvullende maatregelen.

Om bedrijven hiermee te helpen, heeft de EDPB aanbevelingen opgesteld voor zulke aanvullende maatregelen. Zoals goede encryptie en pseudonimisering. Bedrijven moeten per geval bekijken welke maatregelen nodig zijn om persoonsgegevens goed te beschermen.

→ Aanbevelingen EDPB voor doorgifte persoonsgegevens na Schrems II-uitspraak

Brexit
Op 31 december 2020 eindigde de overgangsperiode van de brexit. De EDPB publiceerde twee documenten met uitleg over de gevolgen hiervan voor de doorgifte van persoonsgegevens aan het Verenigd Koninkrijk en het toezicht hierop.

→ Statement on the end of the Brexit transition period
→Information note on data transfers under the GDPR to the United Kingdom after the transition period

Guidelines
De EDPB heeft in 2020 verschillende guidelines gepubliceerd die bepaalde onderwerpen uit de AVG verduidelijken. Zoals guidelines over de betaalrichtlijn PSD2, over de verwerking van gezondheidsgegevens tijdens de coronacrisis en over de verwerking van locatiegegevens tijdens corona.

→ Overzicht van alle AVG-guidelines tot nu toe

Europese Conferentie van Privacy- en Dataprotectietoezichthouders
De privacytoezichthouders van de lidstaten van de Raad van Europa komen elk voorjaar bij elkaar in een besloten conferentie. Ook de European Dataprotection Supervisor (EDPS) en de Europese gemeenschappelijke toezichthoudende organen op het terrein van politie en justitie zijn hierbij aanwezig.

Vanwege de coronacrisis is de geplande Europese Conferentie (Lenteconferentie) van 2020 uitgesteld naar 2021. De AP neemt actief deel aan de werkgroep die de strategische richting van de Europese Conferentie bepaalt.

Politie, justitie en grensbewaking
Terrorisme en criminaliteit worden steeds meer op Europees niveau bestreden. Daarbij wisselen de EU-lidstaten ook steeds meer persoonsgegevens uit, bijvoorbeeld van verdachten. Op deze verwerking van persoonsgegevens bestaat onafhankelijk toezicht.

In 2020 heeft de AP deelgenomen aan verschillende Europese toezichthoudende groepen op het gebied van politie, justitie en grensbewaking. Het gaat onder meer om samenwerking met toezichthouder EDPS over de uitwisseling van persoonsgegevens met Europol en om toezicht op het gebruik van een aantal grootschalige Europese informatiesystemen.

Internationale samenwerking buiten de EU

De coronacrisis heeft het belang van internationale samenwerking benadrukt. Door de wereldwijde pandemie en de bestrijding ervan kregen privacytoezichthouders overal ter wereld met dezelfde vraagstukken te maken. De AP heeft het als zeer waardevol ervaren om kennis te delen en ervaringen uit te wisselen met zowel de Europese collega's als met collega-toezichthouders buiten de EU.

Global Privacy Assembly
De AP heeft in oktober 2020 deelgenomen aan de driedaagse (online) 42ste Global Privacy Assembly. Ook nam de AP deel aan de speciale bijeenkomst van de werkgroep voor internationale samenwerking in handhaving, waarvan de AP lid is. Er zijn tijdens de conferentie 5 resoluties aangenomen en 6 werkgroep-rapporten.

→ website van de Global Privacy Assembly

Global Privacy Enforcement Network (GPEN)
De AP heeft in 2020 deelgenomen aan diverse online conference calls van het GPEN-netwerk, waarin toezichthouders wereldwijd best practices delen met elkaar.

→ website van GPEN

Tekorten en achterstanden

De AP heeft een zeer groot en divers toezichtsterrein. Daarnaast heeft de AP een omvangrijk pakket aan wettelijke taken. Om effectief te zijn als toezichthouder, is het van belang dat de AP voldoende middelen en capaciteit heeft om deze taken uit te voeren. Op dit moment is dit niet het geval.

Als gevolg van dit tekort heeft de AP in 2020 scherpe keuzes moeten maken. De AP heeft gekozen voor die activiteiten waarbij de impact het grootst is. Dat betekent dus wel dat de AP andere activiteiten niet of minder heeft kunnen doen. Ook nemen de achterstanden bij veel activiteiten toe en heeft onafhankelijk onderzoek geconstateerd dat bepaalde bedrijfsonderdelen van de AP nog in de kinderschoenen staan.

Achterstanden

- Maar liefst 1500 klachten en 8300 tips van burgers liggen op de plank. Met deze tips kan de AP bijna niets doen.
- Veel meldingen van datalekken kan de AP niet oppakken.
- Goedkeuring van *binding corporate rules* (BCR), waarmee bedrijven data met landen buiten de EU mogen delen, duurt inmiddels 5 jaar.
- (Internationale) onderzoeken duren lang of kan de AP niet afmaken. Of überhaupt niet starten.
- Voorlichtende activiteiten aan burgers en bedrijven liggen vrijwel stil.
- De AP doet nauwelijks verplichte onderzoeken naar grootschalige Europese informatiesystemen (politie en justitie).
- Toezicht op algoritmes die persoonsgegevens verwerken komt niet van de grond.
- De AP heeft onvoldoende capaciteit om boetes op te leggen.
- De AP kan onvoldoende deelnemen aan het maatschappelijk debat over relevante onderwerpen als AI en de rol van grote techbedrijven.

Tekorten gesignaleerd

Door gebrek aan budget en capaciteit kan de AP haar wettelijke taken niet goed uitvoeren. Dat is de conclusie van het onafhankelijk onderzoek dat KPMG in 2020 deed naar de taken en middelen van de AP. Dit onderzoek heeft de tekorten van de AP expliciet in beeld gebracht.

KPMG signaleert dat de bedrijfsvoering en ICT bij de AP nog in de kinderschoenen staan, waardoor de AP basisactiviteiten nu niet of niet optimaal kan uitvoeren. Ook ontbreken voor een toezichthouder elementaire functies zoals risicoanalyse, doorlopende prioritering en effectmeting.

Daarnaast komt uit het onderzoek naar voren dat er aantoonbaar oplopende werkvoorraden zijn op het gebied van politie & justitie, *binding coroporate rules* en beroep- en bezwaarschriften. Ook is de AP door gebrek aan capaciteit niet in staat proactieve taken uit te voeren en zullen complexere vraagstukken blijven liggen.

Zie verder hoofdstuk 3: De toekomst van de AP.

2. Corona

Het jaar 2020 stond ook voor de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) voor een groot deel in het teken van corona. Al snel begonnen de vragen en klachten bij de AP binnen te stromen. Bijvoorbeeld over het opmeten van temperatuur, veilig thuiswerken en digitale surveillance bij tentamens. Daarnaast kwam de overheid met maatregelen om de crisis te bestrijden, waarover de AP – vaak onder grote tijdsdruk – een oordeel moest geven. Natuurlijk waren de maatregelen snel nodig, maar de AP bleef hierbij kritisch en hield oog voor de effecten op langere termijn. Zodat we niet van een coronacrisis in een privacycrisis belanden.

In dit hoofdstuk staat een selectie van alles wat de AP in 2020 heeft gedaan op het gebied van corona.

Temperatuur meten

Mag mijn werkgever zomaar mijn temperatuur meten? En mij de toegang weigeren als ik niet wil meewerken? De AP kreeg veel telefoontjes van verontruste werknemers. Ook over temperatuurmetingen op andere plekken bleken vragen te bestaan, zoals in de horeca en winkels.

Privacyregels

Iemands lichaamstemperatuur meten is niet zomaar toegestaan. Meestal verwerkt een organisatie hiermee namelijk gegevens over de gezondheid van deze persoon. En dat zijn volgens de privacywet, de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), bijzondere persoonsgegevens. Het is verboden om bijzondere persoonsgegevens te verwerken, tenzij er een uitzondering uit de wet geldt.

Een uitzondering die in deze situatie zou kunnen gelden, is als de persoon om wie het gaat uitdrukkelijke toestemming geeft. Maar toestemming geldt lang niet altijd, omdat deze vaak niet in vrijheid kan worden gegeven. Dit speelt vooral als een werkgever toestemming vraagt aan een werknemer.

→ Temperaturen tijdens corona

Onderzoek

In november 2020 liet de AP weten twee grote bedrijven te hebben onderzocht die de temperatuur van hun personeel meten vanwege corona. De AP constateerde dat beide bedrijven, waaronder een multinational, de AVG overtreden. De twee onderzochte werkgevers verwerken namelijk gezondheidsgegevens van hun werknemers, wat in dit geval niet is toegestaan. De AP heeft beide organisaties aangespoord om zaken te verbeteren. Over enige tijd controleert de AP de organisaties opnieuw.

→ AP onderzoekt meten temperatuur werknemers tijdens corona

Videobellen

Tijdens de coronacrisis sloeg Nederland massaal aan het videobellen. Maar is dat eigenlijk wel veilig? En hoe zit het met de privacy? Ook met deze vragen wisten mensen en organisaties de AP te vinden.

In april 2020 bood de AP daarom een keuzehulp aan om verschillende videobel-apps te vergelijken. Hiertoe had de AP bij 13 veelgebruikte videobel-apps gekeken naar de belangrijkste privacyaspecten. Zoals welke gegevens de app verzamelt, wat de app daarmee doet en of de communicatie beveiligd is. Deze keuzehulp is een van de best bekeken documenten uit 2020 op de website van de AP.

→ Keuzehulp privacy bij videobel-apps

Corona-apps

In het voorjaar van 2020 kwam het kabinet voor het eerst met het plan om via een app in kaart te brengen wie besmet is met het coronavirus en met wie diegene in contact is geweest. Dit zou bijvoorbeeld de GGD helpen met het bron- en contactonderzoek. Er waren echter direct zorgen over de privacy van zo'n app, onder meer vanuit de AP.

Zeven corona-apps

In april 2020 publiceerde de AP onderzoek naar 7 mogelijke corona-apps. Van het ministerie van VWS had de AP de vraag gekregen te beoordelen of deze apps zouden voldoen aan de AVG. De AP liet weten geen oordeel te kunnen geven. De AP vond dat het ministerie van VWS de kaders niet duidelijk genoeg had gesteld. Daardoor waren de 7 app-voorstellen onvoldoende uitgewerkt om deze goed te kunnen beoordelen.

→ AP: privacy corona-apps niet aangetoond

CoronaMelder

Vervolgens gaf de AP in augustus 2020 advies over de app CoronaMelder. De AP liet weten de privacy nog onvoldoende gewaarborgd te vinden. De AP adviseerde de minister van VWS daarom om afspraken te maken met Google en Apple over de software die zij leveren, de inzet van de app wettelijk te regelen en duidelijk te maken of de servers die de app gebruikt veilig zijn. Ondanks het advies van de AP is de app CoronaMelder in gebruik genomen.

→ AP: Privacy gebruikers corona-app nog onvoldoende gewaarborgd

Delen locatiegegevens

In het voorjaar van 2020 ontstonden plannen om locatiegegevens van burgers in te zetten om de verspreiding van het coronavirus te remmen. Telecombedrijven zouden de gegevens van hun klanten daarvoor moeten delen met de overheid.

In april 2020 liet de AP weten dat dat alleen zou kunnen met een wettelijke regeling. Volgens zowel de AVG als de Telecommunicatiewet mogen telecombedrijven namelijk niet zomaar gegevens van klanten delen. Tenzij al die klanten daarvoor zelf toestemming hebben gegeven of de gegevens anoniem zijn. Maar toestemming vragen van alle Nederlanders is in dit geval te omslachtig. En het anoniem maken van dit soort gegevens kan niet, omdat dat nooit onomkeerbaar is.

→ Gebruik telecomdata tegen corona kan alléén met wet

Advies over wetsvoorstel

Hierop volgde een wetsvoorstel om de Telecommunicatiewet te wijzigen, om zo het delen van telecomdata mogelijk te maken. Het zou daarbij gaan om alle locatiegegevens van alle Nederlanders. In mei 2020

bracht de AP advies uit over een eerste versie van dit wetsvoorstel. Hierbij gaf de AP onder meer aan dat de gegevens te herleiden zijn tot (groepen van) individuele personen en dus niet anoniem zijn.

→ AP beoordeelt tijdelijke wet telecomdata op waarborgen privacy

In oktober 2020 keek de AP mee met een nieuwe versie van het wetsvoorstel. De AP vond deze versie qua privacy een stuk beter, maar had nog steeds zorgen. Het was namelijk onduidelijk of de dataverzameling écht noodzakelijk is en of met deze gegevens groepen en mogelijk zelfs individuen gevolgd kunnen worden.

De Tweede Kamer heeft het wetsvoorstel inmiddels controversieel verklaard. Dit betekent dat het parlement er niet over stemt en het demissionaire kabinet de tijdelijke wet niet mag doorzetten.
Pas na de formatie van een nieuwe regering kan een definitief besluit over de tijdelijke wet worden genomen.

> 'Het gaat om zeer gevoelige informatie: namelijk wie waar is, dag en nacht. Dit gaat om de privacy van álle Nederlanders. En deelname is niet vrijwillig.'
>
> *Aleid Wolfsen, voorzitter van de AP*

Onderwijs

Tijdens de coronacrisis zijn onderwijsinstellingen massaal overgestapt op digitaal thuisonderwijs. Online (video)bellen en online proctoring (digitale surveillance) zijn bruikbare middelen gebleken om het onderwijs te laten doorgaan. De keerzijde is dat de inbreuk op de privacy groot kan zijn, vooral bij online proctoring.

Dit was voor de AP reden om onderzoek te doen. Ook omdat de AP veel vragen kreeg van bezorgde ouders, leerlingen, studenten en docenten. In oktober 2020 publiceerde de AP de uitkomsten van het onderzoek. Het algemene beeld was dat onderwijsinstellingen waarde hechten aan het borgen van de privacy. Maar dat dit in de praktijk nog niet altijd goed was geregeld. Dit kwam door de korte tijd waarin onderwijsinstellingen het afstandsonderwijs moesten organiseren.

Aanbevelingen

Op basis van het onderzoek heeft de AP de eerder gepubliceerde 'tips voor videobellen en proctoring' herzien en uitgebreid. Zodat de onderwijsinstellingen op korte termijn de juiste waarborgen kunnen treffen. Omdat de AP verwacht dat lesgeven en toetsen op afstand blijven bestaan, ook na versoepeling van de coronamaatregelen, vindt de AP het des te belangrijker dat onderwijsinstellingen hierbij zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens.

→ Aanbevelingen voor privacy bij digitaal thuisonderwijs

Overzicht informatie over corona

Alle informatie die de AP online heeft gepubliceerd over corona staat hier:

- Privacy & corona
- Vaccinatie tegen corona
- Sneltesten tijdens corona
- Temperaturen tijdens corona
- Gezondheidscheck en contactgegevens
- Onderwijs tijdens corona
- Veilig thuiswerken tijdens corona
- Corona op de werkvloer

3. De toekomst van de AP

In 2019 werd – na ruim een jaar ervaring met de AVG – duidelijk dat de AP in de praktijk tegen verschillende knelpunten aanliep en daardoor taken niet naar behoren kon uitvoeren. Op verzoek van de minister van Rechtsbescherming en de AP heeft onafhankelijk onderzoeksbureau KPMG daarom in 2020 onderzoek gedaan naar de taken en middelen van de AP en onderzocht welke groei vereist is voor adequaat toezicht.

Het onderzoeksrapport toont de knelpunten die de AP, internationale bedrijven en slachtoffers van privacyovertredingen ervaren. De AP staat qua omvang en middelen nog in de kinderschoenen. Door het achterblijven van budget en personeel kampt de AP met steeds grotere werkachterstanden.

Dat heeft onder meer tot gevolg dat mensen minstens een half jaar moeten wachten op de behandeling van hun klacht over een bedrijf of organisatie. Ook voldoet Nederland niet aan wettelijke toezichtseisen. De Europese Commissie kan de Nederlandse overheid daarop aanspreken.

Om de wettelijke taken te kunnen uitvoeren en te voldoen aan de Europese toezichtseisen, moet de AP groeien van 184 fte naar 470 fte en van 25 miljoen naar 66,3 miljoen euro in 2025. Het onderzoek van KPMG bevestigt voorgaande onderzoeken (AEF 2017, PwC 2018) dat de AP structureel ondergefinancieerd is. Hierin werd ook al vastgesteld dat het budget van de AP moet groeien en dat de taken en middelen nog niet in balans zijn.

In het onderzoek van KPMG is ook de vergelijking gemaakt met andere 'brede' toezichthouders als de AFM, ACM en NVWA. Zij tellen respectievelijk 600, 641 en 2.440 fte aan medewerkers, terwijl de AP slechts beschikt over 184 fte.

→ Kamerbrief taken en budgetontwikkeling AP (16 september 2019)
→ Groei AP noodzakelijk voor bescherming burgers in digitaliserend Nederland

'Het grootste risico is onvoldoende rechtsbescherming voor de burger. Intussen gaan de bigtechbedrijven door met het ontwikkelen van allerlei datagebaseerde businessmodellen. We kunnen niet langer wachten, het onrecht dat privacyslachtoffers wordt aangedaan moet gestopt worden.'

Aleid Wolfsen, voorzitter van de AP

Meerjarenbegroting

Op basis van het KPMG-onderzoek heeft de AP een meerjarenbegroting 2021-2025 opgesteld. Dit groeipad laat zien wat er nodig is om de achterstanden in te halen en in de toekomst adequaat toezicht te kunnen houden.

Met de eerste investeringen wil de AP de basis op orde brengen. Bijvoorbeeld de achterstanden bij klachtafhandeling inhalen, onderzoeken beter en sneller uitvoeren, de bedrijfsvoering verbeteren en investeren in ICT voor efficiëntere werkprocessen.

Investeringen aan nieuw kabinet

De minister voor Rechtsbescherming heeft het budget voor de AP voor 2021 iets verhoogd, zodat het in ieder geval gelijk is aan wat de AP in 2020 heeft uitgegeven. Het is nu verder aan de Tweede Kamer en het volgende kabinet om te beslissen over de groei van de AP.

4. Organisatie

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) is een zelfstandig bestuursorgaan met eigen rechtspersoonlijkheid. Dit hoofdstuk beschrijft hoe de interne organisatie is ingericht. Daarnaast toont dit hoofdstuk de uitkomsten van de (interne) bedrijfsvoering, inclusief het financieel beheer en het inkoopbeheer. Ook de AP is in 2020 geraakt door de coronapandemie. In dit hoofdstuk worden de gevolgen hiervan voor de bedrijfsvoering beschreven.

Bestuur

Het bestuur heeft de leiding over de AP-organisatie. Het bestuur bestaat uit een voorzitter en twee leden. De drie bestuursleden vormen een collegiaal bestuur. De voorzitter en de leden zijn betrokken bij alle werkzaamheden van de AP: toezicht, handhaving, klachtbehandeling, voorlichting en wetgevingsadvisering.

Monique Verdier (vicevoorzitter), Aleid Wolfsen (voorzitter) en Katja Mur (bestuurslid)

Directies

De AP bestaat uit vier directies. Onder de directies vallen verschillende afdelingen.

Directie Klantcontact en Controlerend onderzoek (KCO)

De directie KCO bestaat uit het Informatie- en Meldpunt Privacy (IMP) en twee onderzoeksafdelingen. IMP is het eerste aanspreekpunt voor burgers en organisaties met vragen over de AVG. Ook behandelt IMP privacyklachten van mensen.

De afdeling Eerstelijns onderzoek beoordeelt alle meldingen van datalekken, behandelt complexe klachten en doet beknopt onderzoek naar aanleiding van klachten of datalekmeldingen. De afdeling Controlerend onderzoek doet uitgebreider en complexer onderzoek naar mogelijke overtredingen.

Directeur van de directie KCO is Gerard Bukkems.

Directie Systeemtoezicht, Beveiliging en Technologie (SBT)

De directie SBT bestaat uit de afdeling Systeemtoezicht en de afdeling Beveiliging en Technologie. De afdeling Systeemtoezicht houdt toezicht op de opzet, reikwijdte en werking van de interne privacyprocessen van organisaties. Ook is de afdeling aanspreekpunt voor brancheorganisaties en FG's. Verder beoordeelt deze afdeling voorafgaande raadplegingen, vergunningaanvragen en privacyinstrumenten als gedragscodes.

Bij de afdeling Beveiliging en Technologie is de technologische privacyexpertise binnen de AP ondergebracht. De afdeling levert bijdragen aan de onderzoeken die de andere directies doen.

Directeur van de directie SBT is Cecile Schut.

Directie Juridische zaken en Wetgevingsadvisering (JZW)

De directie JZW is verantwoordelijk voor de corrigerende maatregelen die de AP oplegt. Verder behandelt de directie bezwaarzaken en vertegenwoordigt de directie de AP bij de nationale en Europese rechter.

Daarnaast geeft de directie gevraagd en ongevraagd advies over privacyaspecten van nieuwe wet- en regelgeving. Verder maakt de directie de juridische analyses die de AP nodig heeft om de AVG eenduidig uit te leggen. Tot slot vallen de juridische staftaken onder deze directie, zoals contracten, convenanten, besluiten en Wob-verzoeken.

Directeur van de directie JZW is Annita de Bruijne.

Directie Beleid, Internationaal, Strategie en Communicatie (BISC)

De directie BISC ontwikkelt het beleid en de (middel)langetermijnstrategie van de AP. Ook is de directie op internationaal gebied onder meer verantwoordelijk voor de behandeling van internationale zaken en het (gezamenlijke) toezicht op Europese informatiesystemen. De directie vertegenwoordigt de AP in internationale fora, zoals de European Data Protection Board (EDPB). Verder verzorgt de directie de interne en externe communicatie.

Directeur van de directie BISC is Marianne Niessink.

Directie Bedrijfsvoering i.o. (BV)

De AP-brede bedrijfsvoeringstaken worden op korte termijn formeel ondergebracht in een afzonderlijke directie Bedrijfsvoering. De taken van deze directie zijn onder meer HR-zaken, informatievoorziening, automatisering, (financiële) administratie, huisvestings- en facilitaire zaken en het secretariaat. De directie faciliteert de primaire processen van de andere vier directies.

Kwartiermaker van de directie BV i.o. is Ernst-Jan van Broeckhuijsen.

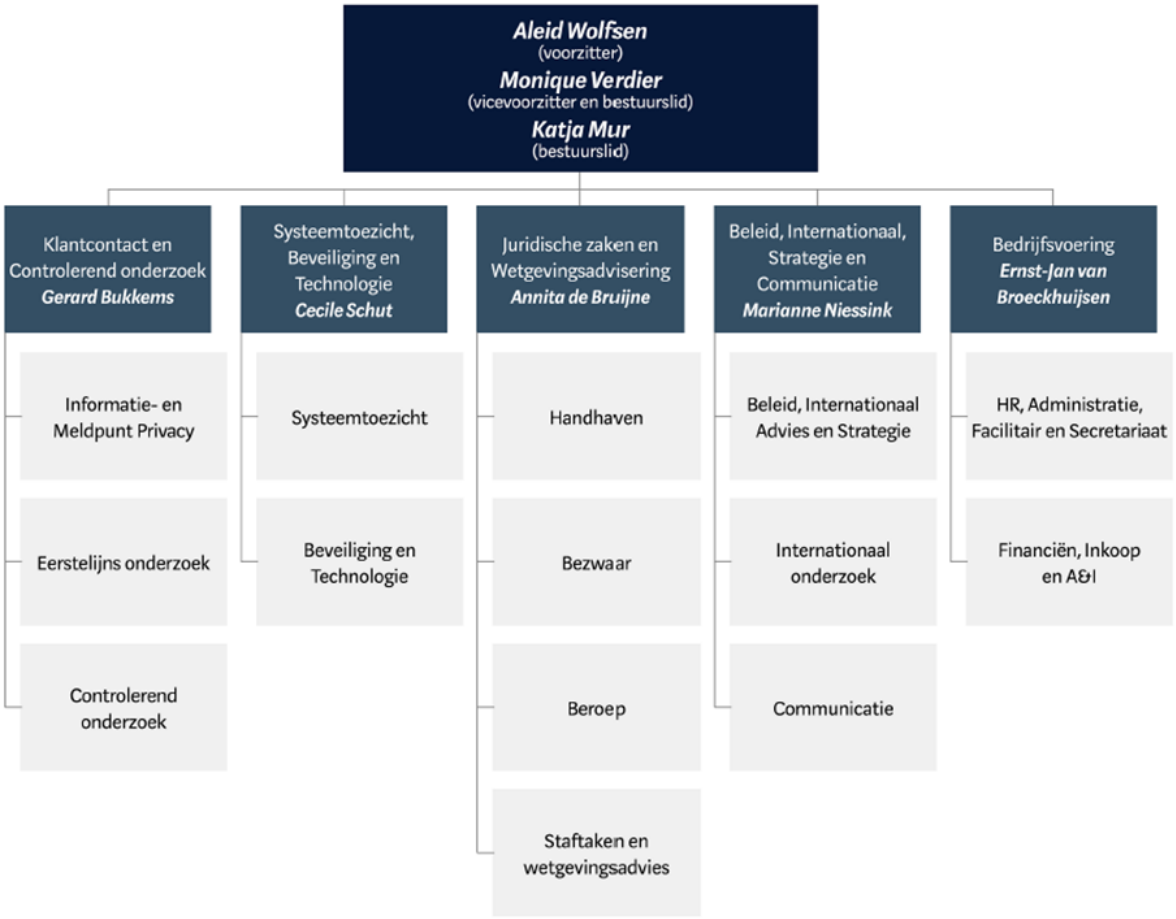

Raad van advies

De raad van advies heeft als taak de AP gevraagd en ongevraagd te adviseren over de missie, visie, ambitie en strategie. De raad van advies is een klankbord voor de AP door de organisatie uit te dagen, scherp te houden en kennis en maatschappelijke ontwikkelingen te delen.

In 2020 heeft de AP met hulp van de oud-leden van de raad van advies de opzet van de raad van advies grondig herzien. Het resultaat is een raad van advies die beter is toegesneden op de nieuwe rechtspositie en de veranderde behoefte van de AP.

Functionaris gegevensbescherming

Eind 2020 heeft de AP afscheid genomen van haar externe functionaris gegevensbescherming (FG). Met ingang van 16 december 2020 heeft de AP een interne FG benoemd, John Chou.

Doelmatigheidsparagraaf

De AP is een zelfstandig bestuursorgaan (zbo) met eigen rechtspersoonlijkheid sinds 2019. Hierdoor beschikte de AP in 2020 nog niet over een set van (generieke) doelmatigheidsindicatoren waarop continu

kan worden gemonitord, zoals andere zbo's gebruiken. De AP wil dergelijke indicatoren wel gaan ontwikkelen.

De AP streeft ernaar de beschikbare middelen (budget, personeel) doelmatig te gebruiken bij de uitvoering van al haar wettelijke taken. De AP probeert daarbij zo doeltreffend mogelijk te zijn. Hoewel de 'meetbaarheid' van de doelmatigheid nog onvoldoende is ontwikkeld, zijn er wel richtinggevende uitspraken te doen over de doelmatigheid van het functioneren van de AP in 2020.

In het uitvoeringsjaar 2020 zijn de achterstanden van de AP veelal verder opgelopen en de doorlooptijden sterk gestegen. Daarom heeft voortdurend de vraag centraal gestaan hoe de AP met de beperkt beschikbare middelen toch een zo groot maatschappelijk effect ('outcome') kon bereiken. De schaarste dwong af dat de AP zo doelmatig mogelijk was bij de inzet van middelen.

Daarnaast biedt het onafhankelijke onderzoeksrapport van KPMG naar de taken en financiële middelen van de AP uit november 2020 enkele handvatten om de doelmatigheid verder te vergroten. Bijvoorbeeld door in de bedrijfsvoering te investeren. En door een benchmark in te richten die de prestaties en middelen van de AP afzet tegen die van andere, vergelijkbare toezichthouders.

Corona

Het grootste deel van het uitvoeringsjaar 2020 werden de primaire processen en de ondersteunende bedrijfsvoeringsprocessen van de AP geraakt door de coronapandemie. Half maart werd het verplicht om thuis te werken. De AP heeft toen direct de noodzakelijke maatregelen getroffen om dit thuiswerken te faciliteren. Zo heeft de AP een crisisteam ingericht, laptops beschikbaar gesteld, licenties aangeschaft voor videobellen en afspraken gemaakt over noodzakelijke werkzaamheden op kantoor (post ontvangen, documenten ondertekenen etc.).

Nagenoeg alle werkzaamheden konden vanuit huis doorgaan. Wel kon een deel van de beschikbare uren minder effectief en efficiënt worden ingezet. Dit kwam door ziekteverzuim vanwege corona, maar ook bijvoorbeeld doordat medewerkers hun kinderen thuisonderwijs moesten geven. Daarnaast moest de AP een deel van de beschikbare capaciteit anders inzetten dan voorzien in het jaarplan, omdat de AP prioriteit moest geven aan vraagstukken die met corona te maken hadden.

In geld uitgedrukt bedraagt de combinatie van direct capaciteitsverlies en onvoorziene herprioritering van de capaciteit ruim 10% ten opzichte van het jaarplan 2020. Het was daardoor onvermijdelijk dat in 2020 de al bestaande werkachterstanden nog verder zijn opgelopen.

Risicomanagement en interne controle

De AP is verantwoordelijk voor de opzet, het bestaan en de werking van haar interne risicobeheersings- en controlesystemen. Deze systemen hebben tot doel de realisatie van de strategische, operationele en financiële doelstellingen van de AP te monitoren en te beheersen. Daarnaast moeten de systemen waarborgen dat de AP relevante wet- en regelgeving naleeft. Het is de bedoeling met deze systemen een redelijke mate van zekerheid te bereiken over de identificatie, monitoring en beheersing van risico's die de realisatie van de geformuleerde doelstellingen kunnen bedreigen.

De risicobeheersings- en controlesystemen moeten binnen de AP verder worden vormgegeven. De controlfunctie zal daartoe centraal worden belegd bij de directie Bedrijfsvoering (i.o.) en verder worden uitgebouwd. Onderdeel daarvan is het explicieter maken, vastleggen en borgen van de afspraken en procedures die ten grondslag liggen aan de risicobeheersings- en controlesystemen van de AP. Voor de noodzakelijke investeringen die een stevige inrichting van de risicobeheersings- en controlesystemen mogelijk maken, is het verkrijgen van extra financiële middelen een belangrijke voorwaarde.

Een van de belangrijkste beheersmaatregelen is het vooraf expliciteren van de doelstellingen van de AP op de middellange termijn. Redenerend vanuit de geformuleerde missie is het strategiedocument *AP Focus*

2020-2023: Dataprotectie in een digitale samenleving daartoe het belangrijkste uitgangspunt. Overigens voortdurend in samenhang met prioriteringsvraagstukken, vanwege de schaars beschikbare middelen.

In het jaarverslag over 2019 was een lange lijst opgenomen van constateringen die voortkwamen uit de medio 2019 uitgevoerde risico-inventarisatie. Al de geïnventariseerde risico's waren terug te voeren op een gebrek aan mensen en middelen, waardoor de AP zich geconfronteerd zag met grote achterstanden en zeer lange doorlooptijden. Andere risico's als gevolg daarvan waren: imagoschade voor de AP en een dalend vertrouwen in de overheid in het algemeen, meer ziekteverzuim, meer klachten bij de Nationale ombudsman over de AP, meer bezwaarzaken, uitholling van de rol van toezichthouder, te lage pakkans bij overtredingen van de (U)AVG, minder invloed in Europa en meer te betalen bedragen vanwege de Wet dwangsom en beroep.

Mede op basis van de uitkomsten van het eerdergenoemde KPMG-onderzoek is de rijksbijdrage voor 2020 verhoogd. Daarbij heeft het ministerie van Justitie en Veiligheid besloten de omvang van de rijksbijdrage 2021 vast te stellen op hetzelfde niveau als de finale rijksbijdrage voor 2020. Ondanks deze verhoging konden de reeds opgelopen achterstanden echter niet worden ingelopen. Het grootste risico wordt voorzien vanaf 2022, omdat het beschikbare budget dan met 25% zal worden verlaagd.

In de loop van 2020 zijn wel enkele grotere (bedrijfsvoerings)risico's weggenomen; er zijn definitieve afspraken gemaakt over en overeenkomsten gesloten voor de vervanging van het sterk verouderde en weinig doelmatige zaakvolgsysteem, de inbesteding van het beheer en onderhoud van de AP-informatiesystemen, nieuwe huisvesting die het mogelijk maakt dat alle AP-collega's weer op één locatie werken en met het oog op risicomanagement is werving van een controller in gang gezet.

Bedrijfsvoeringsparagraaf

Financieel beheer

Onderwerp	Planning	Doelstelling - norm	Uitkomst
Budgetuitputting	Continu	Norm: exploitatieresultaat > = € 0	Het exploitatieresultaat over 2020 bedraagt € 1.232.076 (2019: € 31.375)
Betaalgedrag	Continu	Betaalgedrag: 95% facturen betaald binnen 30 dagen.	92,9% (2019: 97,2%) (1.052 van de 1.132 facturen tijdig betaald; gemiddelde doorlooptijd tijdig betaald en te laat betaald 10 resp. 43 dagen) (2019: 1.200 van de 1.235 facturen tijdig betaald; gemiddelde doorlooptijd tijdig betaald en te laat betaald 11 resp. 38 dagen)
Externe inhuur	Continu	Omvang externe inhuur maximaal 10% van uitgaven t.b.v. het eigen personeel	7,4% (2019: 4,0%)

Financieel resultaat 2020

De AP heeft het boekjaar 2020 afgesloten met een positief exploitatieresultaat van € 1.232.076,-. Ten opzichte van de begroting waren de baten € 5,4 miljoen hoger. De belangrijkste verklaring daarvoor was een ruim € 5,2 miljoen hogere rijksbijdrage dan begroot. Ten opzichte van de initiële voorschotbeschikking is de door het ministerie van Justitie en Veiligheid verstrekte bijdrage 2020, op basis van de gerealiseerde budgetuitputting in november en december, verhoogd met ruim € 4,0 miljoen (inclusief loonbijstelling) respectievelijk € 1,2 miljoen.

De lasten over 2020 waren ten opzichte van de begroting € 2,2 miljoen lager. Op grond van de regelgeving is het volledige exploitatieresultaat over 2020 toegevoegd aan de egalisatiereserve (eigen vermogen). Het eigen vermogen bedraagt daarmee ultimo 2020 € 3.279 negatief (ultimo 2019 na foutherstel: € 1.235.354 negatief).

Naast de door het ministerie van Justitie en Veiligheid verstrekte bijdrage ontvangt de AP geen reguliere bijdragen van andere partijen. Omdat de AP nog geen buffervermogen heeft kunnen opbouwen, is de liquiditeitspositie daardoor een op een gekoppeld aan de momenten waarop de voorschotten op de jaarlijkse rijksbijdrage worden verstrekt. Met het oog op het behouden van voldoende liquiditeit luistert het moment van de bevoorschotting daarmee nauw.

Hoewel de AP geen leningen heeft afgesloten, is de solvabiliteitspositie beperkt en een punt van aandacht. Per ultimo 2020 beschikt de AP niet over eigen vermogen – het eigen vermogen is gering negatief – en bestaat de passivazijde van haar balans uit voorzieningen en diverse kortlopende schulden.

Informatie met betrekking tot de continuïteit

De beoordeling van het management van de continuïteit is in deze paragraaf weergegeven. Het in de jaarrekening toegepaste foutherstel leidt tot een negatief vermogen vanaf 1 januari 2019, het moment waarop de AP rechtspersoonlijkheid kreeg. Vanwege dit vermogenstekort is de liquiditeitspositie van de AP direct gekoppeld aan de omvang van de toegekende bijdragen door het ministerie van Justitie en Veiligheid. De AP heeft immers geen buffers uit het verleden waarop kan worden teruggevallen.

De begroting 2021 is bijgesteld tot op een niveau waarop diverse uitvoeringsrisico's zijn ontstaan en tevens ingezet moet worden op een inkrimping van het aantal medewerkers. Naar verwachting kan met deze maatregel binnen het beschikbare budget 2021 gebleven worden.

Tussen ingediende begroting 2022 en verwachte bijdrage 2022 bestaat een tekort van circa € 25,4 miljoen. Indien de capaciteit van de AP wordt bevroren op de verwachte omvang – na genoemde inkrimping in 2021 van het aantal medewerkers – per eind 2021 en alle kosten maximaal worden beperkt, resteert een tekort van circa € 7 miljoen. Met een dergelijke begrotingsomvang kunnen niet alle wettelijke taken worden uitgevoerd (recent onderzoek van KPMG geeft aan dat de AP daarvoor 470 fte nodig heeft) en lopen achterstanden in de te verwerken dossiers nog verder op. Nadere overleggen over de begroting 2022 worden op een later moment in 2021 verder gevoerd.

Artikel 52, vierde lid, van de wet Algemene verordening gegevensbescherming stelt dat de Staat gehouden is een autoriteit gegevensbescherming in stand te houden. Dit artikel biedt de AP op zichzelf onvoldoende concrete waarborgen om de continuïteit te garanderen.

Op grond van het bovenstaande voorziet de AP een materiële onzekerheid ten aanzien van de continuïteit. De jaarrekening is opgesteld op basis van continuïteitsveronderstelling, gegeven discontinuïteit niet onontkoombaar is.

Begroting 2021

Staat van Baten en Lasten Autoriteit Persoonsgegevens		2021
		€
Baten		
Bijdrage JenV		24.600.000
Bijdrage overige departementen		-
- w.v. ministerie van Financiën		*PM*
- w.v. ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties		*PM*
- w.v. ministerie van Economische Zaken en Klimaat		*PM*
Rentebaten		-
Overige opbrengsten		-
Vrijval voorzieningen		-
Bijzondere baten		-
		24.600.000
Totaal baten		24.600.000
Lasten		
Apparaatskosten		24.459.800
Personele kosten		18.223.550
- w.v. eigen personeel (loonpeil 2020)		*16.410.950*
- w.v. inhuur extern		*1.165.000*
- w.v. Project Wegwerken Achterstanden		-
- w.v. overige personeelskosten		*647.600*
Materiële kosten		6.236.250
- w.v. apparaat ICT		*2.715.834*
- w.v. noodzakelijke, niet-structurele ICT-kosten		*1.208.349*
- w.v. bijdragen aan SSO's		*1.291.692*
- w.v. overige materiële kosten		*2.228.724*
Gerechtskosten		145.000
Rentelasten		-
Afschrijvingskosten		175.000
Overige lasten		56.750
- w.v. dotaties aan voorzieningen		*56.750*
- w.v. bijzondere lasten		-
		24.836.550
Totaal lasten		24.836.550
Totaal baten		24.600.000
Totaal lasten		24.836.550
Resultaat		-236.550

Inkoopbeheer

Onderwerp	Planning	Doelstelling - norm	Uitkomst
Rechtmatigheid inkoop	Continu	Alle inkooptrajecten vinden plaats binnen de vigerende wet- en regelgeving	De noodzakelijke wijzigingen in de procedures van de afdeling Inkoop vanwege het verkrijgen van eigen rechtspersoonlijkheid zijn doorgevoerd; het eigen inkoopbeleid met bijbehorende eigen inkoopkaders is opgesteld.
Inkoop buiten inkoopafdeling om	Continu	Geen inkoop zonder betrokkenheid van de afdeling Inkoop	Inkooptrajecten buiten de inkoopafdeling om waren in 2020 zeer beperkt in aantal en omvang.
Naleving motie-de Pater	Continu	Motie-de Pater wordt nageleefd	In 2020 is er geen externe inhuur geweest boven de gestelde norm van € 225 per uur.

Integriteit

De AP hecht als onafhankelijk toezichthouder met een voorbeeldfunctie waarde aan integriteit binnen de organisatie. In 2020 heeft de AP daarom eigen integriteitsbeleid en een bijbehorende gedragscode opgesteld in aanvulling op de Gedragscode Integriteit Rijk (GIR). Hiermee wordt aangesloten bij de verplichtingen voor overheidswerkgevers uit de Ambtenarenwet.

Het opstellen van het integriteitsbeleid heeft enige vertraging opgelopen door de onderbezetting van de AP en de coronamaatregelen. Het goedkeuringsproces wordt naar alle waarschijnlijkheid begin 2021 afgerond.

Het integriteitsbeleid is gebaseerd op de vier kernwaarden van de AP: open, onafhankelijk, deskundig en effectief. Het beleid bestaat deels uit nieuwe documenten en regelingen, deels uit bestaande documenten en regelingen die binnen dit traject zijn geactualiseerd. Ook heeft dit traject ertoe geleid dat bestaande infrastructuren en werkwijzen van de AP zijn aangescherpt en geformaliseerd. Zo is er onder meer een gedragslijn opgesteld voor nevenwerkzaamheden, een gedragslijn financiële belangenverstrengeling, een leidraad vertrouwenspersonen, een misstandenregeling en een regeling interne klachtafhandeling.

Om ervoor te zorgen dat iedereen binnen de AP dit beleid ook daadwerkelijk uitdraagt, is een implementatieplan opgesteld waarin ruimte is opgenomen voor voldoende voorlichting, opleiding en scholing, 'onboarding' van nieuwe medewerkers en het in brede zin bewust maken en levend houden van het beleid. In 2020 is de AP overigens al gestart met voorlichting aan en opleiding van leidinggevenden over integriteit. In 2021 kan naar verwachting de rest van de organisatie een zelfde opleidingsprogramma gaan volgen.

De AP heeft twee vertrouwenspersonen en een integriteits-officer.

Beveiligingsincidenten

	2019	2020
Gemelde beveiligingsincidenten	**72**	**54**
Beveiligingsincidenten zonder persoonsgegevens	33	24
Geregistreerde datalekken die niet onder de meldplicht datalekken vallen	36	30
Geregistreerde datalekken die onder meldplicht AVG vallen	3	0

Veel beveiligingsincidenten komen door foute adressering. Menselijke fouten bij het versturen van e-mails en brieven zijn de grootste boosdoener geweest voor de AP in 2020. De CISO heeft geconstateerd dat medewerkers adequaat handelen na het ontdekken van een fout. De ontvangende partij wordt snel gevraagd om het bericht te verwijderen of de brief te retourneren en waar nodig wordt de betrokkene netjes op de hoogte gesteld.

5. Cijfers

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) is de onafhankelijke toezichthouder in Nederland die de bescherming van persoonsgegevens bevordert en bewaakt. Dat is onze missie. Als AP bevorderen wij dat organisaties, maar ook mensen zelf, hun verantwoordelijkheid nemen om persoonsgegevens te beschermen. Wij bewaken de naleving van de privacyregels door onafhankelijk onderzoek te doen naar (mogelijke) overtredingen en, waar nodig, handhavend op te treden.

In dit hoofdstuk staan de verschillende producten die de AP beschikbaar heeft om deze missie uit te voeren, inclusief de productieaantallen uit 2020. Het hoofdstuk begint met cijfers over formatie, bezetting en ziekteverzuim.

Personeel en formatie

Formatie

Eind 2020 had de AP 189 medewerkers (179 fte). Begin 2020 waren dat er 191 (182 fte).

Bezetting en ziekteverzuim[1]

2019		
Verdeling man/vrouw	Man: 36,5 %	Vrouw: 63,5%
Gemiddelde leeftijd	39,7 jaar	
Gemiddeld aantal dienstjaren	4,5 jaar	
In-/uitstroom	Instroom: 45 fte	Uitstroom: 21 fte
Ziekteverzuim:		
Verzuimpercentage	5,8%	
Kort (1-7 dagen)	1,0%	
Middellang (8-42 dagen)	1,0%	
Lang (>42 dagen)	3,9%	

2020		
Verdeling man/vrouw	Man: 37 %	Vrouw: 63%
Gemiddelde leeftijd	40 jaar	
Gemiddeld aantal dienstjaren	4,9 jaar	
In-/uitstroom	Instroom: 23 fte	Uitstroom: 22 fte
Ziekteverzuim:		
Verzuimpercentage	5,5%	
Kort (1-7 dagen)	0,6%	
Middellang (8-42 dagen)	1,3%	
Lang (>42 dagen)	3,7%	

Productie

Productietabel

	2019	2020
Datalekken		
Datalekmeldingen bij AP	26.956	23.976
Datalekmeldingen EU	139	250[2]
Klachten		
Totaal aantal klachten	27.854	25.590
Nationale klachten	26.895	24.640
Internationale klachten	959	950
Inzet als betrokken toezichthouder	233	276
Bemiddeling	121	93

[1] De verzuimcijfers over 2019, zoals gepubliceerd in het jaarverslag 2019, bleken niet correct. Daarom zijn die in het huidige jaarverslag gecorrigeerd.
[2] Waarvan 171 ontvangen bij de AP en 79 via andere Europese privacytoezichthouders.

Interventies		
Interventies totaal	2.082	2.780
Nationaal n.a.v. datalekken	1.151	1.664
Nationaal n.a.v. klachten	866	1.116
Internationaal	65	x
Onderzoeken		
Nationale onderzoeken	56	47
Internationale onderzoeken	11	7
Onderzoeken politie & justitie (Europees)	3	2
Verkennende onderzoeken	7	3
Sectorbeelden	10	9
Handhaving		
Boetes	4	7
Corrigerende maatregelen	7	6
Nacontrole en invordering	4	2
Rechtsbescherming		
Bezwaar	112	115
(Hoger) beroep	30	28
Voorlopige voorzieningen	5	6
Wetgevingsadviezen		
Adviesprojecten wetgeving	105	120
Naleving bevorderen		
Gedragscodes en richtsnoeren	3	3
Naleving bevorderende gesprekken	359	298
Voorafgaande raadplegingen	13	8
Vergunningen en modelprotocollen	10	65
Vragen van FG's	1.567	1.214
Goedkeuren van instrumenten voor internationale doorgifte	8	7
Accreditatieverzoeken en certificering	0	1
Voorlichting		
Informatieverzoeken	6.940	5.711
Verzoeken aan AP		
Wet dwangsom en beroep	2	7
Wob-verzoeken	26	28
Inzageverzoeken	13	27
Verwijderingsverzoeken	5	5
Rectificatieverzoeken *(vanaf 2020 apart geregistreerd)*	-	4
Klachten over de AP		
Klachten over de AP	53	77

Datalekken

Datalekmeldingen bij de AP

In 2020 ontving de AP 23.976 datalekmeldingen. Dat is een daling van 11% ten opzichte van 2019. Deze daling komt vooral omdat incassobureaus minder datalekken hebben gemeld. Doordat zij hun werkwijze hebben aangepast, zijn er namelijk veel minder betalingsherinneringen bij verkeerde ontvangers terechtgekomen.

Het aantal meldingen naar aanleiding van hacking, malware of phishing-incidenten is daarentegen gestegen met 30% ten opzichte van 2019. Vooral grotere organisaties, die persoonsgegevens van veel mensen verwerken, lijken hier doelwit van.

De meeste datalekken zijn gemeld vanuit de zorgsector (30%), de financiële sector (22%) en de sector openbaar bestuur (22%). Dit zijn ook de sectoren waaruit de AP in voorgaande jaren het grootste aantal datalekmeldingen ontving. Binnen deze top 3 is het aantal meldingen ten opzichte van 2019 gedaald met 34% in de financiële sector, gedaald met 4% in de zorgsector en gestegen met 13% in de sector openbaar bestuur.

Aanpak te laat melden

Melden bij de AP moet gebeuren binnen 72 uur na ontdekking van het datalek. Er zijn echter organisaties die datalekken structureel te laat melden. In 2020 heeft de AP deze organisaties aangesproken op hun gedrag. Zij hebben daarop beloofd concrete maatregelen te nemen om datalekken voortaan wél op tijd te melden. De AP blijft de betreffende organisaties monitoren. Verbeteren zij hun gedrag niet, dan kan de AP handhavende maatregelen nemen.

Internationale datalekken

De AP behandelt ook grensoverschrijdende datalekmeldingen. Deze meldingen komen binnen via het meldloket datalekken van de AP of worden aangemeld bij een Europese collega-toezichthouder van de AP. De behandeling van datalekken kan gaan over de vraag of (1) sprake is van een datalek of eventueel van een beveiligingsincident, (2) een datalek gemeld had moeten worden, (3) de melding op tijd is gedaan en/of (4) de betrokkenen geïnformeerd hadden moeten worden over het datalek.

Klachten

De AP heeft in 2020 in totaal 25.590 klachten ontvangen. In het grootste deel hiervan (24.640) gaat het om nationale klachten. Er zijn echter ook klachten met een grensoverschrijdend karakter. De AP heeft 950 van zulke internationale klachten ontvangen.

Nationale klachten

Mensen hebben het recht om een klacht in te dienen bij de AP als zij niet eens zijn met hoe een organisatie met hun persoonsgegevens omgaat. In 2020 kwamen er 24.640 nationale klachten bij de AP binnen. Dat is 8% minder dan in 2019.

Er is een aantal mogelijke verklaringen voor deze daling. In 2020 is op de website duidelijk aangegeven dat het gemiddeld 6 maanden duurt voordat de AP een klacht kan behandelen. Dit kan een reden zijn om de klacht uiteindelijk niet in te dienen. Daarnaast is het telefonisch spreekuur van 8 uur naar 6 uur per dag gegaan, waardoor er minder tijd is om telefonisch een klacht bij de AP in te dienen.

De meeste klachten gingen over niet-gehonoreerde privacyrechten. Mensen kregen bijvoorbeeld geen (volledige) inzage in hun gegevens als ze dat vroegen. Daarnaast gingen veel klachten over het ongewenst

doorgeven van persoonsgegevens aan andere organisaties en over het verwerken van persoonsgegevens zonder een AVG-grondslag.

Internationale klachten

Een deel van de privacyklachten heeft een grensoverschrijdend karakter. Het gaat hierbij om klachten over organisaties met grensoverschrijdende activiteiten of met meerdere vestigingen binnen de EU. Bij klachten over organisaties met het hoofdkantoor in Nederland, neemt de AP de leiding in het onderzoek. De AP is dan de leidende toezichthouder.

Bij de rest van de internationale klachten is een toezichthouder van een andere lidstaat de leidende toezichthouder. Worden er in andere lidstaten ook mensen geraakt door de activiteiten van een internationale organisatie? Dan zijn de toezichthouders in deze lidstaten de betrokken toezichthouders. De leidende toezichthouder werkt samen met de betrokken toezichthouders.

Veel van de binnengekomen klachten gingen over het niet (op tijd) voldoen aan een verwijderverzoek of over een kopie van een identiteitsbewijs moeten verstrekken.

Inzet als betrokken toezichthouder

Als de AP een betrokken toezichthouder is, heeft de AP niet de regie over de behandeling van een zaak. In deze zaken volgt de AP het verloop van de zaakbehandeling bij de leidende toezichthouder. De rol als betrokken toezichthouder zorgvuldig invullen is van groot belang, omdat bepaalde zaken grote impact kunnen hebben op (Nederlandse) burgers.

De inzet van de AP varieert van regelmatig contact hebben met de leidende toezichthouder tot specifieke onderzoekshandelingen verrichten voor de leidende toezichthouder. Het uitgangspunt is dat de AP in ieder geval meeleest op alle ontwerpbesluiten (*draft decisions*) van buitenlandse toezichthouders.

Bemiddeling

In 2020 heeft de AP 93 bemiddelingsverzoeken ontvangen die gingen over een geschil tussen een burger en een zoekmachine. Mensen wilden bijvoorbeeld dat de zoekmachine hun persoonsgegevens verwijderde uit de zoekresultaten. Na bemiddeling door de AP worden doorgaans de gegevens uit de zoekresultaten verwijderd.

Interventies

De AP heeft in 2020 in totaal 2.780 interventies gepleegd naar aanleiding van nationale datalekken en klachten.

De AP kan ervoor kiezen om niet direct een officieel onderzoek te starten, maar een interventie toe te passen. Het betreft dan een lichtere vorm van onderzoek, die minder arbeidsintensief is, korter duurt en waarbij de AP contact legt met de organisatie die persoonsgegevens verwerkt. Zo'n interventie is vaak al genoeg om een overtreding te laten stoppen.

Gaat het om een interventie naar aanleiding van een klacht, dan informeert de AP degene die de klacht heeft ingediend over de interventie. Deze persoon heeft daarmee sneller een reactie op zijn of haar klacht dan wanneer de AP een onderzoek start.

Voorbeelden van interventies zijn een normoverdragend gesprek voeren met een organisatie, een brief sturen waarin de AP de norm uitlegt of een brief sturen waarin de AP de organisatie vraagt om nadere informatie te verstrekken.

In 2020 heeft de AP 1.664 datalekmeldingen op deze manier afgehandeld en 1.116 klachten. De AP heeft er vanwege haar beperkte capaciteit voor gekozen om meer interventies uit te voeren en minder onderzoek. Dit verklaart de stijging in het aantal interventies en de daling van het aantal gestarte en afgeronde onderzoeken.

Onderzoeken

Nationale onderzoeken

De AP is bevoegd om op eigen initiatief onderzoeken te doen naar (mogelijke) schendingen van de AVG. Dit onderzoek legt de basis voor handhavende maatregelen. In 2020 is de AP 24 onderzoeken gestart (2019: 110) en zijn 47 onderzoeken afgerond.

Door een tekort aan zowel onderzoekscapaciteit als capaciteit bij de afdeling die het handhavingstraject verzorgt, heeft de AP in 2020 een strengere prioritering toegepast en is een aantal onderzoeken met een andere toepasselijke interventie afgedaan. In totaal zijn de dossiers van 13 onderzoeken overgedragen aan de afdeling Handhaving om een passende sanctie op te leggen, waaronder het dossier van het onderzoek naar de verwerking van de nationaliteit van aanvragers van kinderopvangtoeslag door de Belastingdienst.

Internationale onderzoeken

De internationale onderzoeken van de AP gaan over mogelijke schendingen van de AVG met een grensoverschrijdend aspect. In de praktijk zijn dit onderzoeken naar de verwerking van persoonsgegevens door internationaal opererende organisaties. Of naar verwerkingen met een significante impact op betrokkenen (de mensen van wie gegevens worden verwerkt) in meerdere Europese landen.

Deze grensoverschrijdende onderzoeken zijn vaak complex en hebben een langere doorlooptijd dan de nationale onderzoeken. Dit heeft te maken met de noodzakelijke Europese afstemming, het feit dat het hoofdkantoor van veel grote ondernemingen in Nederland is gevestigd en de veelal grote groep betrokkenen.

In 2020 heeft de AP in totaal 7 internationale onderzoeken afgerond. Daarvan zijn 4 onderzoeken doorgezet naar handhaving, waaronder het onderzoek naar TikTok. De overige 3 onderzoeken zijn gesloten, omdat de AP geen middelen had om verdere onderzoekshandelingen te verrichten.
In totaal liggen 14 onderzoeken nog op de plank, waarvan een deel uit 2019. Gezien de beperkte capaciteit van de afdeling Internationaal onderzoek zal dit aantal het komende jaar alleen maar toenemen.

Internationale onderzoeken politie en justitie

De AP neemt deel aan verschillende Europese toezichthoudende groepen op het gebied van politie, justitie en grensbewaking. Het gaat onder meer om het toezicht op de uitwisseling van persoonsgegevens met Europol en op het gebruik van een aantal grootschalige Europese informatiesystemen.

In 2020 heeft de AP 2 onderzoeken op het terrein van politie & justitie afgerond, waaronder een grootschalige audit naar het Visum Informatiesysteem. Verder heeft de AP in 2020 de Schengenevaluatie voorbereid die begin 2021 plaatsvindt. Hierbij wordt onder meer bekeken in hoeverre de AP het verplichte toezicht op dit terrein uitvoert.

Ook voor de onderzoeken op het terrein van politie en justitie geldt dat de achterstand (momenteel 5 onderzoeken) zal toenemen, omdat de AP met de huidige capaciteit niet alle onderzoeken kan oppakken.

Verkennende onderzoeken

De AP doet ook onderzoeken die niet gericht zijn op handhaving, maar die zijn bedoeld om een beeld te krijgen van de naleving. Deze verkennende onderzoeken richten zich op de vraag in hoeverre bepaalde sectoren voldoen aan de verplichtingen uit de AVG.

De AP doet verkennende onderzoeken om tijdig nieuwe ontwikkelingen te zien, als toezichthouder zichtbaar aanwezig te zijn op een actueel thema en om kennis op te bouwen. Wanneer de AP zo'n onderzoek aankondigt, komen organisaties vaak direct in actie. Daarmee zijn verkennende onderzoeken ook een effectief middel om de naleving te bevorderen.

Wanneer mogelijk communiceert de AP over geconstateerde best practices en bad practices. Afhankelijk van de uitkomsten van het verkennend onderzoek komen er eventuele vervolgacties, zoals een normoverdragend gesprek of een vervolgonderzoek.

De inzichten uit een verkennend onderzoek vormen input voor risicoanalyses die de basis zijn van de risicosturing van de AP. De aanleiding voor een verkennend onderzoek kunnen klachten of signalen van buiten zijn, maar de AP kan ook uit zichzelf besluiten een onderzoek te doen.

In 2020 zijn de volgende verkennende onderzoeken afgerond:

- Naleving Wpg-auditverplichting door diverse organisaties
- Proctoring en online beeldbellen onderwijs
- Producenten/leveranciers van gezichtsherkenningscamera's.

Eind 2020 liepen er nog 7 verkennende onderzoeken. Van het onderzoek naar smart cities is in augustus 2020 een update gegeven op de website. Daarnaast zijn er nog 4 verkennende onderzoeken die zich in de opstartfase bevinden. Mede door de extra werkzaamheden vanwege corona is de afronding van de lopende onderzoeken vertraagd en is de geplande productie achtergebleven.

Sectorbeelden

In een sectorbeeld geeft de AP een overzicht van ontwikkelingen die in een bepaalde sector spelen bij de bescherming van persoonsgegevens. De AP baseert de sectorbeelden onder meer op contacten met brancheorganisaties en FG's. In 2020 heeft de AP 9 (interne) sectorbeelden opgeleverd. Vanwege gebrek aan capaciteit heeft de AP geen sectorbeeld van de energiesector kunnen opleveren.

Bij de totstandkoming van de sectorbeelden heeft de AP aan koepelorganisaties gevraagd om onder hun leden een self-assessment voor de AVG uit te voeren. Daarbij zijn zaken uitgevraagd als hoe vaak en diepgaand op topmanagementniveau nagedacht wordt over privacyrisico's, toekomstige datagedreven businessmodellen, positionering van de FG en de volwassenheid van de bedrijfsvoering.

Handhaving

De AP handhaaft de privacywet- en regelgeving. Als organisaties de regels niet naleven, kan de AP naleving afdwingen. De manier waarop de AP dat doet, hangt af van de concrete situatie. Slechts onder bijzondere omstandigheden kan de AP besluiten niet handhavend op te treden. De AP kan wel - gelet op de beschikbare capaciteit – prioriteiten stellen in de handhaving.

Handhavingsmaatregelen (boete en corrigerende maatregelen)

De AP kan organisaties die de AVG overtreden een boete opleggen van maximaal 20 miljoen euro of 4% van de totale wereldwijde jaaromzet, als dat meer is.

Boetes 2020
De AP heeft in 2020 7 keer een boete opgelegd. Deze overtredingen gingen onder meer over toegang tot medische dossiers, persoonsgegevens ontsluiten via entertainmentkanalen, het aanstellen van een vertegenwoordiger in de EU en datalekken.

Van deze boetes heeft de AP er een openbaar gemaakt: 475.000 euro aan Booking.com voor het te laat melden van een datalek. De andere zes boetes zijn nog niet openbaar gemaakt, waardoor de AP de hoogte van de boetes en andere details op dit moment niet kan bekendmaken.

Tot slot heeft de AP in 2020 de volgende in 2019 opgelegde boetes openbaar gemaakt:

- 525.000 euro aan KNLTB voor verkoop van ledengegevens;
- 725.000 euro aan een bedrijf voor het verwerken van vingerafdrukken van personeel;
- 830.000 euro aan BKR voor geld vragen voor inzage van persoonsgegevens.

Corrigerende maatregelen
Naast deze boetes legde de AP 6 keer een corrigerende maatregel op. Het ging om 2 keer een last onder dwangsom en 4 keer een berisping.

Nacontrole en invordering
Legt de AP een corrigerende maatregel op aan een organisatie, dan controleert de AP na een bepaalde termijn of de organisatie die maatregel naleeft. Doet de organisatie dat niet (op tijd)? En had de AP een last onder dwangsom opgelegd? Dan kan de AP deze dwangsom vervolgens invorderen. In 2020 heeft de AP 2 nacontroles uitgevoerd. De AP heeft daarbij 1 keer een dwangsom ingevorderd.

Rechtsbescherming

Bezwaar
Wie het niet eens is met een besluit van de AP, kan bezwaar maken. In 2020 heeft de AP 115 keer beslist op een bezwaarschrift.

Instroom en type bezwaarschriften
De instroom van bezwaarzaken bedroeg in 2020 87. Dit aantal is lager dan in 2019 (135 bezwaarschriften). Als gevolg van beperkte capaciteit bij de AP zijn minder primaire besluiten genomen dan verwacht. De AP gaat ervan uit dat in 2021 een verlate toestroom gaat plaatsvinden en dat dit tot extra bezwaarprocedures zal leiden.

Wat betreft type bezwaarschriften valt het volgende op:

- 83 keer: bezwaar tegen de afhandeling van een privacyklacht door de AP;
- 16 keer: bezwaar tegen een besluit van de AP op basis van de Wet dwangsom en beroep;
- 5 keer: bezwaar tegen een door de AP opgelegde handhavingsmaatregel;
- 4 keer: bezwaar tegen het besluit van de AP op een Wob-informatieverzoek;
- 2 keer: bezwaar tegen de afhandeling van een bemiddelingsverzoek door de AP;
- 2 keer: bezwaar tegen een publicatiebesluit van de AP;
- 1 keer: bezwaar tegen de afhandeling van een inzageverzoek door de AP;
- 1 keer: bezwaar tegen een advies van de AP over een voorafgaande raadpleging;
- 1 keer: bezwaar tegen een certificeringsschema van de AP.

(Gedeeltelijk) gegronde bezwaarschriften
In 8 procedures heeft de AP het bezwaar gegrond of gedeeltelijk gegrond verklaard (7%):

- 4 keer: toekenning van een dwangsom omdat de AP niet op tijd had beslist op een aanvraag;
- 1 keer: berisping opgelegd;
- 1 keer: Wob-verzoek alsnog toegewezen en de verzochte informatie verstrekt;
- 1 keer: wijze van publicatie aangepast;
- 1 keer: bezwaar gedeeltelijk gegrond verklaard, maar het besluit bleef in stand; de motivering van het besluit is wel gedeeltelijk aangepast.

Ingetrokken of afgewezen bezwaarschriften
Van de overige 107 bezwaarzaken (93%) zijn 11 zaken ingetrokken en is in 4 gevallen alsnog rechtstreeks beroep ingesteld. In 1 geval is de bezwaarmaker niet ontvankelijk verklaard. In 11 gevallen was sprake van kennelijk ongegrondheid en in 11 andere gevallen was het bezwaar kennelijk niet ontvankelijk. Voor 69 bezwaarzaken geldt dat deze ongegrond zijn verklaard.

In beroep
In 33 dossiers (28%) is de bezwaarmaker in beroep gegaan.

(Hoger) beroep en voorlopige voorzieningen
Wie het niet eens is met een besluit op bezwaar van de AP of een besluit over de goedkeuring van een gedragscode, kan in beroep gaan bij de sector Bestuursrecht van de rechtbank. Ook kan de betrokken partij aan de voorzieningenrechter vragen een voorlopige voorziening te treffen.

Zowel de betrokken partij als de AP kan tegen de uitspraak van de rechtbank op het beroepschrift hoger beroep instellen bij de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Is het niet mogelijk om naar de bestuursrechter te gaan, bijvoorbeeld omdat een beslissing van de AP geen besluit is in de zin van de Algemene wet bestuursrecht, dan kan iemand terecht bij de civiele rechter.

Beroep
In 2020 is uitspraak gedaan in 25 (hoger)beroepszaken, inclusief verzetprocedures en 1 wraking. Verder zijn 3 procedures ingetrokken. Op 1 januari 2020 waren er 45 (hoger)beroepszaken in behandeling die voor deze datum waren gestart. Het aantal nieuwe (hoger)beroepszaken in 2020 is 54. Per 31 december 2020 zijn 71 (hoger)beroepszaken nog in behandeling en lopen door in 2021.

In 2020 is uitspraak gedaan in 4 zaken over een voorlopige voorziening (vovo). Verder zijn 2 vovo-procedures ingetrokken. Op 1 januari 2020 was er 1 vovo-procedure in behandeling die voor deze datum was gestart. Het aantal nieuwe vovo-procedures in 2020 is 5.

In 2020 is 1 beroepszaak prejudicieel verwezen naar het Hof van Justitie. Deze prejudiciële procedure loopt door in 2021.

Wetgevingsadviezen

In de praktijk vinden vele, vaak grootschalige verwerkingen van persoonsgegevens plaats om overheidstaken uit te voeren of om aan allerlei wettelijke verplichtingen te voldoen. Daarnaast eist de AVG voor tal van verwerkingen een grondslag in lidstatelijke wetgeving. Om te zorgen dat al die wetgeving binnen de kaders van de AVG blijft, heeft de AP een bijzonder instrument: verplichte advisering.

Het gaat daarbij niet om toezicht op de naleving van bestaande regels in de praktijk, maar juist om advies over voornemens voor nieuwe regels. De AVG eist ruimer dan voorheen dat de wetgever de AP actief raadpleegt over nieuwe regelgeving. De AP adviseert ruwweg in 4 keer zo veel gevallen als onder de Wet bescherming persoonsgegevens gebruikelijk was.

Daarnaast heeft de AP ruimte om ongevraagd en onverplicht advies te geven. Om capaciteitsredenen heeft de AP die ruimte in 2020 niet gebruikt. Het voornemen is om dit instrument meer te gaan benutten zodra de capaciteit dat toelaat. Met zulk advies kunnen namelijk in bepaalde gevallen via een relatief eenvoudige procedure bedreigingen voor de bescherming van persoonsgegevens weggenomen worden. Door de algemene werking van wetgeving heeft dit in die gevallen ook een breed effect en dus veel 'rendement'.

In 2020 heeft de AP 120 adviesprojecten afgehandeld. Dat zijn er 16 meer dan in 2019. De groei lijkt dus nog door te zetten. In 8 gevallen stelde de AP om diverse redenen geen advies vast (in 2019 was dat in 7 van de 105 adviesprojecten het geval).

→ Zie verder bijlage – Wetgevingsadviezen 2020

Naleving bevorderen

Gedragscodes en richtsnoeren

Gedragscodes zijn een vorm van zelfregulering. In een gedragscode legt een branche of sector de manier vast waarop deze omgaat met persoonsgegevens. Daarmee worden de algemene normen uit de AVG concreter voor deze specifieke branche of sector.

De AP heeft als taak om het opstellen van gedragscodes te bevorderen, over gedragscodes te adviseren en om gedragscodes goed te keuren wanneer deze voldoende waarborgen leveren voor de bescherming van persoonsgegevens.

Als een organisatie een gedragscode opstelt, moet deze ook een toezichthoudend orgaan in het leven roepen. Dit orgaan is een nieuw instrument onder de AVG. Het orgaan controleert de naleving van de gedragscode, beoordeelt of aangesloten partijen in aanmerking komen om de gedragscode toe te passen en behandelt klachten over inbreuken op de gedragscode. Het toezichthoudende orgaan moet worden geaccrediteerd door de AP of door een andere EU-privacytoezichthouder.

Sommige sector- en brancheorganisaties kiezen voor AVG-richtsnoeren. Deze vorm van zelfregulering, soms een voorportaal voor een formele AVG-gedragscode, ondersteunt de AP met guidance-gesprekken.

De AP heeft in 2020 de Data Pro Code van branchevereniging NLdigital met een definitief besluit goedgekeurd.

In 2020 heeft de AP 1 guidance-traject voor een gedragscode afgerond. Ook heeft de AP 1 internationale review van een gedragscode uitgevoerd. Verder zijn aanvullende eisen opgesteld voor het toezichthoudend orgaan, die door de EDPB zijn goedgekeurd. Eind 2020 had de AP 4 formele trajecten in behandeling, 4 guidance-trajecten en 2 internationale gedragscodes.

Voorlichting aan sector- en brancheorganisaties

In 2020 heeft de AP bijna 300 gesprekken gevoerd met sector- en brancheorganisaties en andere organisaties die veel te maken hebben met de AVG. In deze gesprekken worden branchespecifieke problemen bij AVG-compliance besproken, geeft de AP voorlichting en waar nodig guidance. De behoefte aan guidance bleek in 2020 onverminderd groot. Een deel van de gesprekken in 2020 ging over corona.

Voorafgaande raadplegingen

Organisaties zijn verplicht om een *data protection impact assessment* (DPIA) uit te voeren als zij van plan zijn een risicovolle gegevensverwerking te starten (artikel 36 AVG). Volgt uit de DPIA dat inderdaad sprake is van een hoog privacyrisico? En kan de organisatie geen afdoende maatregelen nemen om dit risico te beperken? Dan moet de organisatie de AP om een voorafgaande raadpleging vragen. De AP beoordeelt dan of de voorgenomen verwerking in overeenstemming is met de AVG en geeft advies over hoe het gesignaleerde hoge privacyrisico kan worden beperkt of weggenomen.

In 2020 heeft de AP in totaal 8 voorafgaande raadplegingen afgehandeld. In 2 gevallen heeft de AP een verzoek na een inhoudelijke analyse niet in behandeling genomen. In 3 gevallen is het verzoek na inhoudelijke behandeling ingetrokken door de verzoeker. In 3 gevallen heeft de AP advies uitgebracht. Eind 2020 waren nog 2 verzoeken om een voorafgaande raadpleging in behandeling bij de AP.

Regelmatig ontvangt de AP signalen over risicovolle gegevensverwerkingen. Het aantal verzoeken om een voorafgaande raadpleging blijft daarop achter en is laag. De AP heeft de indruk dat organisaties terughoudend zijn om een verzoek om een voorafgaande raadpleging in te dienen, omdat ze het risico zeer laag inschatten dat de AP handhavend optreedt als zij verwerkingen starten met een hoog privacyrisico en daarmee mogelijk de AVG overtreden. De AP heeft geen middelen om hier (nader) onderzoek naar te doen.

Vergunningaanvragen en modelprotocollen

De AP kan een vergunning afgeven voor het verwerken van persoonsgegevens van strafrechtelijke aard door derden (artikel 33, vierde lid, onderdeel c van de UAVG). In 2020 heeft de AP 63 vergunningaanvragen afgehandeld. In 2 gevallen heeft de AP besloten om de aanvraag niet in behandeling te nemen en in 2 gevallen is de aanvraag ingetrokken door de aanvrager. De AP heeft in een keer 59 vergunningen verstrekt bij een bulkvergunningaanvraag van winkeliers.

In 2020 heeft de AP guidance gegeven over de eisen waaraan een aanvraag voor een vergunning moet voldoen en advies gegeven aan diverse brancheorganisaties over modelprotocollen en model-DPIA's. Denk aan een branchevereniging die een modelprotocol opstelt waarop leden een vergunningaanvraag kunnen afstemmen door overname van het modelprotocol en de model-DPIA. Dit leidt tot een efficiënte vergunningverlening aan meerdere organisaties tegelijkertijd met een bulkvergunningaanvraag.

In 2020 heeft de AP 2 modelprotocollen goedgekeurd. Het gaat om de collectieve winkelontzegging van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) en de collectieve horecaontzegging van Koninklijke Horeca Nederland (KHN).

Ook heeft de AP guidance gegeven voor het modelprotocol voor de uitwisseling van gegevens over fraude tussen banken en verzekeraars. De AP verwacht dat dit modelprotocol begin 2021 klaar zal zijn. Een ander dossier waarin de AP guidance heeft gegeven, is in 2020 afgesloten omdat dit niet heeft geleid tot een modelprotocol.

Eind 2020 had de AP nog 22 vergunningaanvragen in behandeling, waaronder 1 bulkvergunningaanvraag van 16 aanvragen. De AP verwacht begin 2021 nog een groot aantal bulkvergunningaanvragen, die enige vertraging hebben opgelopen vanwege corona. Om die reden is het aantal verleende vergunningen achtergebleven bij de verwachting.

Voorlichting en guidance aan FG's

In de strategie van de AP om naleving te bevorderen speelt het contact met functionarissen gegevensbescherming (FG's) een sleutelrol. Volgens de AVG moeten bepaalde organisaties een FG – een interne privacytoezichthouder– aanstellen en deze bij de AP aanmelden. In 2020 is het aantal aangemelde FG's gegroeid tot ruim 11.000.

De AP merkt dat FG's een steeds steviger positie krijgen in het interne toezicht binnen een organisatie. Op deze manier kan de FG de rol van contactpunt tussen de AP en de organisatie naar behoren vervullen.

FG's kunnen via telefoon en e-mail vragen stellen aan de AP. In 2020 heeft de AP de manier van deze vragen beantwoorden gewijzigd, om duidelijk te maken dat de AP geen advies kan geven over de toepassing van de AVG in concrete gevallen. De AP heeft gemerkt dat de aard van de vragen is gewijzigd naarmate de functie en rol van FG's bekender zijn. Waar in voorgaande jaren het zwaartepunt van het contact met FG's lag in kennisopbouw, is nu de positionering van FG's een belangrijk onderwerp waarover zij contact met de AP opnemen.

In 2020 heeft de AP ruim 1200 vragen van FG's ontvangen. Ook heeft de AP als proef een aantal FG's uitgenodigd om feedback op de AP te geven. In 2021 wil de AP hiermee verdergaan.

Internationale doorgifte-instrumenten

Internationale organisaties of multinationals kunnen interne gedragscodes opstellen voor de doorgifte van persoonsgegevens tussen de verschillende vestigingen. Dit worden bindende bedrijfsvoorschriften of binding corporate rules (BCR's) genoemd.

In 2020 heeft de AP 1 BCR goedgekeurd, zijn er 2 BCRs door de indiener ingetrokken, heeft de AP 3 BCR's buiten behandeling gesteld en heeft de AP heeft een update van een administratieve regeling goedgekeurd. Daarnaast zaten eind 2020 7 BCR-dossiers in de afrondende fase (coöperatiefase).

Het aantal aanvragen voor goedkeuring van instrumenten voor internationale doorgifte van persoonsgegevens, waaronder BCR, is in 2020 opnieuw opgelopen. In 2020 heeft de AP 12 nieuwe BCR-verzoeken ontvangen en 2 verzoeken voor het goedkeuren van gedragscodes die ook als doorgifte-instrument fungeren. Daarnaast ontving de AP 5 nieuwe BCR-updateverzoeken.

De achterstand bedroeg eind 2020 in totaal 46 BCR of gedragscodeverzoeken en 26 BCR-updateverzoeken. Hiervan zijn er 8 afkomstig van de Britse privacytoezichthouder, de ICO, in verband met de Brexit. Door deze overname en de overname van 5 reeds goedgekeurde BCR's van de ICO heeft de AP momenteel de meeste BCR-dossiers van alle EU-privacytoezichthouders.

Net zoals BCR's moeten ad hoc *contractual clauses* en *administrative arrangements* die de AP in het verleden heeft goedgekeurd een AVG-update krijgen of worden vervangen of ingetrokken. De reden hiervoor is dat ze niet meer voldoen aan het nieuwe beschermingsniveau van de AVG, terwijl ze nog wel geldig zijn en gebruikt worden als doorgifte-instrument.

In 2020 is de totale netto achterstand van goedgekeurde ad hoc contractual clauses en administrative arrangements waarvoor de AP een AVG-update moet goedkeuren afgenomen van 84 naar 83. Voor zover dit ad hoc contractual clauses betreft, heeft de AP besloten om met de behandeling hiervan te wachten totdat de Europese Commissie (EC) nieuwe standard contractual clauses heeft vastgesteld. De ad hoc contractual clauses zijn namelijk veelal afgeleid van die standard contractual clauses. De verwachting is dat de EC in de eerste helft van 2021 nieuwe standard contractual clauses vaststelt.

Goedkeuring van certificeringscriteria

Certificering van producten en diensten is een nieuw instrument onder de AVG. AVG-certificaten kunnen worden uitgegeven door certificerende instellingen die zijn geaccrediteerd door de Raad voor Accreditatie (RvA). Bij de certificering maken deze instellingen gebruik van certificeringscriteria die zijn goedgekeurd door de AP. De AP heeft 2 aanvragen voor goedkeuring in behandeling. Beide aanvragen werden in 2020 ingediend bij de AP. Bij beide aanvragen gaat het om certificeringschema's die uitsluitend bedoeld zijn voor gebruik binnen Nederland.

De AVG kent ook nog het Europees gegevensbeschermingszegel. Op basis van een dergelijk zegel kan er in heel Europa worden gecertificeerd. In 2020 nam de AP deel aan de co-review van zo'n Europees gegevensbeschermingszegel.

Verder heeft de European Data Protection Board (EDPB) in 2020 de aanvullende accreditatie-eisen goedgekeurd waaraan certificerende instellingen in Nederland moeten voldoen om AVG-certificaten uit te mogen geven. Deze eisen zijn een aanvulling op de eisen die de RvA normaal gesproken hanteert bij de accreditatie van een certificerende instelling en gaan in op specifieke AVG-aspecten. De AVG schrijft voor dat de toezichthouders die niet zelf certificerende instellingen accrediteren dergelijke eisen opstellen en laten goedkeuren door de EDPB.

In 2020 zijn ook de werkzaamheden van de Stakeholder Cybersecurity Certification Group opgestart. Deze groep begeleidt de door het Europees Agentschap voor netwerk- en informatiebeveiliging (ENISA) ontwikkelde certificeringsschema's op het gebied van cybersecurity. De AP neemt hieraan deel als aangewezen vertegenwoordiger namens de EDPB. In 2020 zijn nog geen schema's vastgesteld.

Voorlichting

De AP kreeg in 2020 5.711 informatieverzoeken. Dit aantal is lager dan in 2019. De AP kreeg in 2020 veel vragen over corona. Bijvoorbeeld of een organisatie de temperatuur van medewerkers mag opmeten.

Verzoeken aan AP

Wet dwangsom en beroep

In 2020 heeft de AP 64 ingebrekestellingen ontvangen op grond van de Wet dwangsom en beroep. Het overgrote deel hiervan bleek niet terecht. Bij de terechte ingebrekestellingen heeft de AP in de meeste gevallen alsnog binnen 2 weken een besluit genomen op een AVG-klacht of bezwaarschrift. In 3 gevallen heeft de AP een geldbedrag betaald.

Wob-verzoeken

Op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) is de AP is verplicht – hetzij uit eigen beweging, hetzij op verzoek – informatie te verstrekken over haar taakvervulling, tenzij dit door een wettelijke uitzondering niet is toegestaan. In 2020 heeft de AP 28 Wob-verzoeken afgehandeld. Halverwege 2020 is de AP gestart met het publiceren van de Wob-besluiten waarbij de AP heeft besloten stukken openbaar te maken.

Inzageverzoeken

Mensen hebben het recht om inzage te vragen in de persoonsgegevens die de AP van hen verwerkt. In 2020 ontving de AP 27 inzageverzoeken. Veel mensen leven in de veronderstelling dat de AP de persoonsgegevens beheert van alle organisaties in Nederland en dat zij dan bij de AP een inzageverzoek kunnen doen. Dat is niet zo. Deze mensen heeft de AP de mensen daarom doorverwezen naar de instantie die wel hun persoonsgegevens verwerkt, zoals de politie of de gemeente.

Verwijderverzoeken

Mensen kunnen in een aantal gevallen aan de AP vragen om hun persoonsgegevens te verwijderen. In 2020 ontving de AP 5 verwijderverzoeken. De AP kon niet alle verzoeken honoreren, omdat de AP op grond van de Archiefwet bepaalde gegevens moet bewaren.

Rectificatieverzoeken

Mensen kunnen in een aantal gevallen aan de AP vragen om hun persoonsgegevens te corrigeren. In 2020 ontving de AP 4 rectificatieverzoeken. De AP kon niet alle verzoeken honoreren, bijvoorbeeld omdat er geen onderbouwing was aangeleverd of omdat de gegevens nog steeds ter zake doen.

Klachten over de AP

Wie het niet eens is met hoe (een medewerker van) de AP zich heeft gedragen, kan daarover een klacht indienen bij de AP. Klachten kunnen bijvoorbeeld gaan over een lange behandelingsduur, geen respons of onheuse bejegening.

De AP handelt klachten af volgens de klachtenprocedure uit de Algemene wet bestuursrecht. Waar dat kan, handelt de AP klachten op informele wijze af. Iedere klachtbehandeling leidt, of de klacht nu formeel of informeel is behandeld, tot een schriftelijke vastlegging. In die schriftelijke beslissingen op de klachten wijst de AP op de mogelijkheid om de klacht na het oordeel van de AP voor te leggen aan de Nationale ombudsman.

In 2020 heeft de AP 77 klachtzaken afgehandeld. Daarvan zijn 16 klachten via de Nationale ombudsman binnengekomen. In 3 gevallen in 2020 is de Nationale ombudsman een formeel onderzoek naar de AP gestart, waarvan 2 onderzoeken nog lopen.

In 2020 zijn veel klachten binnengekomen over de manier waarop de AP de privacyklachten behandelt die mensen indienen over hoe organisaties met hun persoonsgegevens omgaan. Deze klachten over de AP gingen vooral over de lange behandeltermijn van de privacyklachten, het gebrek aan communicatie over de voortgang van de klachtbehandeling en de uitkomst hiervan, die soms onbevredigend is voor mensen. Naast dat de AP meer klachten heeft ontvangen dan in 2019, merkt de AP ook een toename van agressie richting de medewerkers van de AP.

Ondertekening

's-Gravenhage, 13 april 2021

Naam	*Handtekening*
mr. A. Wolfsen Voorzitter	
ir. M.J. Verdier Vicevoorzitter	
drs. C.E. Mur Bestuurslid	

6. Jaarrekening 2020

Balans per 31 december 2020

Activa

(Na voorstel resultaatbestemming)		31 dec. 2020		31 dec. 2019
	EUR	EUR	EUR	EUR
Vaste activa				
Materiële vaste activa		318.604		469.969
Vlottende activa				
Vorderingen				
Handelsdebiteuren	-		151.858	
Belastingvorderingen	-		8.128	
Overlopende activa	792.485		347.332	
		792.485		507.318
Liquide middelen		858.396		378.621
Totaal		1.969.485		1.355.908

Passiva

(Na voorstel resultaatbestemming)		31 dec. 2020		31 dec. 2019
	EUR	EUR	EUR	EUR
Eigen vermogen				
Egalisatiereserve	-3.279		-1.235.354	
		-3.279		-1.235.354
Voorzieningen		744.665		941.521
Kortlopende schulden				
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	7.944		188.623	
Overige verbonden partijen	17.000		-	
Overlopende passiva	1.203.155		1.461.118	
		1.228.099		1.649.741
Totaal		1.969.485		1.355.908

Staat van baten en lasten over 2020

	Begroting 2020	2020	2019
	EUR	EUR	EUR
Bijdrage ministerie van Justitie en Veiligheid	18.537.000	23.809.000	20.492.000
Overige opbrengsten	330.150	486.374	920.940
Som der exploitatiebaten	18.867.150	24.295.374	21.412.940
Personeelskosten			
Lonen en salarissen	17.813.777	13.268.938	11.857.671
Sociale lasten	-	1.645.436	1.389.727
Pensioenlasten	-	2.105.611	1.879.644
Inhuur extern personeel	610.000	1.278.625	586.984
Overige personeelskosten	997.900	262.211	1.242.500
Materiële kosten			
Apparaat ICT	2.022.500	1.238.626	961.835
Bijdragen aan SSO's	235.000	636.502	409.914
Overige materiële kosten	3.340.261	2.475.984	2.888.067
Som der exploitatielasten	25.019.438	22.911.933	21.216.342
Gerechtskosten	140.000	-	20.329
Afschrijvingen en waardeverminderingen			
Afschrijvingen materiële vaste activa	151.382	151.365	144.894
Som der exploitatielasten	25.310.820	23.063.298	21.381.565
Resultaat	-6.443.670	1.232.076	31.375
Totaal baten	18.867.150	24.295.374	21.412.940
Totaal lasten	25.310.820	23.063.298	21.381.565
Resultaat	-6.443.670	1.232.076	31.375

Kasstroomoverzicht over 2020

Indirecte methode	2020	2019
	EUR	EUR
Bedrijfsresultaat	1.232.076	31.375
Aanpassing voor afschrijvingen	151.365	144.894
Mutatie van voorzieningen	-196.856	362.280
Mutatie van handelsdebiteuren	151.858	-151.858
Mutatie van overige vorderingen	-437.025	44.479
Mutatie van handelscrediteuren	-180.679	143.633
Mutatie van overige kortlopende schulden (excl. schulden kredietinstellingen)	-240.964	-70.275
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	479.775	504.528
Kasstroom uit operationele activiteiten	479.775	504.528
Investeringen in materiële vaste activa	-	-171.802
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-	-171.802
Ontvangen bijdragen ministerie van Justitie en Veiligheid	-	45.895
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-	45.895
Mutatie in liquide middelen	479.775	378.621

Algemene toelichting

Naam rechtspersoon	Autoriteit Persoonsgegevens
Rechtsvorm	Publiekrechtelijke rechtspersoon
Zetel rechtspersoon	's-Gravenhage
Inschrijvingsnummer Kamer van Koophandel	73709131

Belangrijkste activiteiten

De bescherming van je persoonsgegevens is een grondrecht van iedere Nederlander. De Autoriteit Persoonsgegevens (AP), statutair gevestigd te 's-Gravenhage, is de onafhankelijke toezichthouder in Nederland die de bescherming van persoonsgegevens bevordert en bewaakt. De AP maakt onderdeel uit van een Europees samenwerkingsverband van toezichthouders. Het toezichtveld van de AP is omvangrijk: internationale en nationale bedrijven en organisaties, de gehele overheid, inclusief politie en justitie, en ook verenigingen, scholen, stichtingen en individuele burgers.

Locatie feitelijke activiteiten

De onderneming verricht haar activiteiten vanuit de locatie in 's-Gravenhage. De Autoriteit Persoonsgegevens is feitelijk gevestigd op de Bezuidenhoutseweg 30, 2594 AV te 's-Gravenhage en ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 73709131.

Informatie met betrekking tot de continuïteit

Het toegepaste foutherstel (zoals beschreven op p. 45) leidt tot een negatief vermogen vanaf 1 januari 2019, het moment waarop de AP rechtspersoonlijkheid kreeg. Vanwege dit vermogenstekort is de liquiditeitspositie van de AP direct gekoppeld aan de omvang van de toegekende bijdragen door het ministerie van Justitie en Veiligheid. De AP heeft immers geen buffers uit het verleden waarop kan worden teruggevallen.

De begroting 2021 is bijgesteld tot een niveau waarop diverse uitvoeringsrisico's zijn ontstaan en tevens ingezet moet worden op een inkrimping van het aantal medewerkers. Naar verwachting kan met deze maatregel binnen het beschikbare budget 2021 gebleven worden.

Tussen de ingediende begroting 2022 en verwachte bijdrage 2022 bestaat een tekort van circa € 25,4 miljoen. Indien de capaciteit van de AP wordt bevroren op de verwachte omvang per eind 2021 – na genoemde inkrimping in 2021 van het aantal medewerkers – en alle kosten maximaal worden beperkt, resteert een tekort van circa € 7 miljoen. Met een dergelijke begrotingsomvang kunnen niet alle wettelijke taken worden uitgevoerd (recent onderzoek van KPMG geeft aan dat de AP daarvoor 470 fte nodig heeft) en lopen achterstanden in de te verwerken dossiers nog verder op. Nadere overleggen over de begroting 2022 worden op een later moment in 2021 verder gevoerd.

Artikel 52, vierde lid, van de wet Algemene verordening gegevensbescherming stelt dat de Staat gehouden is een autoriteit gegevensbescherming in stand te houden. Dit artikel biedt de AP op zichzelf onvoldoende concrete waarborgen om de continuïteit te garanderen. Op grond van het bovenstaande voorziet de AP een materiële onzekerheid ten aanzien van de continuïteit. De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling, gegeven discontinuïteit niet onontkoombaar is.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van AP zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Grondslagen voor financiële verslaggeving

Algemeen

Algemene grondslagen

In de Kaderwet ZBO staat dat de jaarrekening zo veel als mogelijk, met inachtneming van de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving, moet worden opgesteld. De noodzaak af te wijken ontbreekt, zodat de jaarrekening feitelijk overeenkomstig Titel 9 Boek 2 van het BW is opgesteld.

Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft de AP zich gehouden aan de WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

Voor vergelijkingsdoeleinden zijn de vergelijkende cijfers van enkele posten van de balans en de staat van baten en lasten aangepast. Deze aanpassingen hebben geen effect op het eigen vermogen per 1 januari 2020 en op het resultaat over 2019.

Algemene grondslagen voor waardering activa en passiva
De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Algemene grondslagen bepaling resultaat
Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De staat van baten en lasten 2020 geeft inzicht in het gerealiseerde en het begrote resultaat 2020. In de staat van baten en lasten wordt een vergelijking gemaakt tussen realisatie en de door het bestuur vastgestelde begroting. Voor de vergelijking tussen realisatie en begroting is gekozen vanwege het karakter van de jaarrekening. Die is vooral gericht op het afleggen van verantwoording, waarbij de jaarresultaten worden vergeleken met de vastgestelde begroting.

Foutherstel
Bij nadere bestudering van de met het ministerie van Justitie en Veiligheid gemaakte afspraak om op de openingsbalans per 1 januari 2019 een in principe niet-aflosbare vordering op dit ministerie op te nemen, is vastgesteld dat deze vordering niet als daadwerkelijke vordering kwalificeert. Deze conclusie komt voort uit de vaststelling dat de betreffende vordering de facto niet invorderbaar is en slechts vanuit toekomstige, positieve resultaten kan worden ingelost. Op grond van de vigerende richtlijnen voor de jaarverslaggeving is het niet toegestaan oninbare vorderingen noch toekomstige resultaten te activeren.

Toepassing van bovenstaand foutherstel in 2020 heeft gevolgen voor de omvang van het vermogen vanaf 1 januari 2019. Het vermogen per 1 januari 2019 is gedaald van nihil naar € 1.312.624 negatief en de langlopende vordering is niet meer opgenomen. In de tabel op de volgende bladzijde is het effect opgenomen van het foutherstel op de vergelijkende cijfers.

	Bedrag voor foutherstel EUR	Foutherstel EUR	Bedrag inclusief verwerking foutherstel EUR
Balans per 1 januari 2019	-	(1.312.624)	(1.312.624)
Ontvangen bijdragen 2019	-	45.895	45.895
Resultaat 2019	31.375	-	31.375
Balans per 31 december 2019	31.375	(1.266.729)	(1.235.354)

Het foutherstel heeft geen effect op het resultaat over 2020 en het resultaat over 2019.

Pensioenregelingen
De Autoriteit Persoonsgegevens neemt deel aan een pensioenregeling bij het ABP die gekwalificeerd wordt als een toegezegde bijdrageregeling. Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting op de balans opgenomen. Als betaalde premies verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen ter hoogte van de verwachte terugbetaling van het fonds.

Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen voor het fonds en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die

verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met het fonds, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de contante waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen.

De dekkingsgraad van het ABP bedroeg in december 2020 93,2% (ultimo 2019: 97,8%).

Financiële instrumenten
Financiële instrumenten omvatten investeringen, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde. Als instrumenten niet zijn gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening, dan maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering.

Een financieel actief of een financiële verplichting wordt in de balans opgenomen op het moment dat contractuele rechten of verplichtingen voor dat instrument ontstaan. Een financieel instrument wordt niet langer in de balans opgenomen als een transactie ertoe leidt dat alle, of nagenoeg alle, rechten op economische voordelen en alle, of nagenoeg alle, risico's met betrekking tot de positie aan een derde zijn overgedragen.

Grondslagen voor waardering activa

Materiële vaste activa
De overige materiële vaste activa betreffen ICT-hardware. Activa zijn gewaardeerd tegen de historische verkrijgingprijs, onder aftrek van lineair berekende afschrijvingen, gebaseerd op de verwachte economische levensduur of gebruiksperiode, en van bijzondere waardeverminderingen. Hardware wordt afgeschreven in vier of vijf jaar, afhankelijk van het type hardware dat het betreft.

Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar de desbetreffende paragraaf.

Vorderingen
De vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde inclusief transactiekosten indien materieel. De vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. De geamortiseerde kostprijs wijkt niet materieel af van de nominale waarde van de vorderingen, onder aftrek van voorzieningen wegens oninbaarheid.

Liquide middelen
De Autoriteit Persoonsgegevens heeft een rekening-courant bij het Ministerie van Financiën. Binnen het kader van het zogeheten schatkistbankieren beheert dit ministerie eventuele tegoeden. Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito’s met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Grondslagen voor waardering passiva

Voorzieningen
Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. Pensioenvoorzieningen worden gewaardeerd op basis van actuariële grondslagen. De voorzieningen wachtgelden en PAS-regeling worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

De voorziening jubileumuitkeringen wordt gewaardeerd tegen de contante waarde van alle toekomstige verplichtingen die voortkomen uit het verstrekken van uitkering ambtsjubileum na het bereiken van 12,5, 25, 40 en 50 dienstjaren (conform CAO-Rijksambtenaren). De hierbij gehanteerde disconteringsvoet is afkomstig van de meest recente Marco Economische Verkenning van het CPB ("ontwikkeling contractloon" / "cao-loon bedrijven").

Kortlopende schulden
Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs volgens de effectieve rentemethode. De geamortiseerde kostprijs is het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

Winst of verlies worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen zodra de verplichtingen niet langer op de balans worden opgenomen, alsmede via het amortisatieproces.

Grondslagen voor baten en lasten

Baten
Als opbrengsten worden de bedragen verwerkt die de rechtspersoon voor eigen rekening ontvangt. Bedragen die de rechtspersoon voor derden ontvangt, worden niet als opbrengsten verwerkt.

Personeelskosten
De beloningen van het personeel worden als last in de exploitatierekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de entiteit.

Voor de beloningen met opbouw van rechten worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste of ten gunste van de exploitatierekening gebracht.

Betaling van een beloning, zonder opbouw van rechten, wordt verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd.

De verplichting op het gebied van beloningen tijdens dienstverband wordt gewaardeerd tegen nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

Materiële kosten
De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Grondslagen voor kasstroomoverzicht

Algemene grondslagen voor het opstellen van het kasstroomoverzicht
Het kasstroomoverzicht is volgens de indirecte methode opgesteld. Dit houdt voor de weergave van de kasstromen in dat het gerapporteerde resultaat over het boekjaar wordt aangepast voor posten die geen betrekking hebben op ontvangsten en uitgaven in het boekjaar en mutaties in financieringen, voorzieningen en werkkapitaal.

Toelichting op balans

Materiële vaste activa

	31 dec 2020	31 dec 2019
	EUR	EUR
Andere vaste bedrijfsmiddelen	318.604	469.969
Totaal	318.604	469.969

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de materiële vaste activa gedurende het boekjaar weer:

	Andere vaste bedrijfs-middelen
	EUR
Boekwaarde 1 januari 2020	
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs	900.029
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-430.060
	469.969
Mutaties 2020	
Afschrijvingen	-151.365
	-151.365
Boekwaarde 31 december 2020	
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs	900.029
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-581.425
	318.604
Afschrijvingspercentage van	20,0
Afschrijvingspercentage tot	25,0

Vorderingen

	31 dec. 2020	31 dec. 2019
	EUR	EUR
Vorderingen op handelsdebiteuren, bruto	-	151.858
Belastingvorderingen		
Omzetbelasting	-	8.128
Overlopende activa		
Te ontvangen EU-subsidie	-	57.533
Vooruitbetaalde kosten	779.755	282.384
Overige vorderingen	12.730	7.415
	792.485	347.332
Totaal	792.485	507.318

Toelichting

De post 'Vooruitbetaalde kosten' heeft betrekking op in 2020 betaalde bedragen die in 2021, of later, tot kosten leiden, bijvoorbeeld in geval van meerjarige onderhoudscontracten.

Liquide middelen

	31 dec. 2020	31 dec. 2019
	EUR	EUR
Banktegoeden		
Rekening-courant ministerie van Financiën	858.396	378.621
Totaal	858.396	378.621

Toelichting

Deze post betreft de rekening die in het kader van het geïntegreerd middelenbeheer wordt aangehouden bij het ministerie van Financiën en die in het betalingsverkeer van de AP fungeert als 'paraplu-rekening'. Met het ministerie van Financiën is een debet limiet van € 1 miljoen overeengekomen.

Eigen vermogen

	31 dec. 2020	31 dec. 2019
	EUR	EUR
Egalisatiereserve	-3.279	-1.235.354
Totaal	-3.279	-1.235.354

Toelichting

De omvang van de egalisatiereserve bedraagt minimaal -5% en maximaal 5% van de bijdrage van het ministerie van Justitie en Veiligheid in het betreffende boekjaar. Negatieve of positieve overschrijdingen worden daarbij verrekend met het ministerie van Justitie en Veiligheid. In het geval de egalisatiereserve langer dan twee jaar achtereen negatief is, wordt de rekening-courant verhouding met het ministerie van Justitie en Veiligheid herijkt.

Voorzieningen

	31 dec 2020	31 dec 2019
	EUR	EUR
Voorziening wachtgelden	418.875	566.902
Voorziening jubileumuitkeringen	148.826	147.619
Voorziening PAS-regeling	176.964	227.000
Totaal	744.665	941.521

Toelichting

De looptijd van de voorzieningen is overwegend langlopend.

Voorziening wachtgelden

Het verloop van de post is als volgt:

Voorziening wachtgelden	2020	2019
	EUR	EUR
Stand 1 januari	566.902	375.000
Dotatie voorziening	949	290.265
Uitkeringen boekjaar	-148.976	-98.363
Stand 31 december	418.875	566.902

De voorziening voor wachtgeld betreft de wachtgeldverplichtingen voor drie voormalige medewerkers.

Voorziening jubileumuitkeringen

Het verloop van de post is als volgt:

Voorziening jubileumuitkeringen	2020	2019
	EUR	EUR
Stand 1 januari	147.619	204.241
Dotatie voorziening	26.244	-
Uitkeringen boekjaar	-25.037	-16.130
Vrijval van voorziening	-	-40.492
Stand 31 december	148.826	147.619

De voorziening voor jubileumuitkeringen heeft betrekking op verplichtingen die op grond van de vigerende CAO bestaan om bij het bereiken van het ambtsjubileum van 12,5 jaar, 25 jaar, 40 jaar en 50 jaar een jubileumuitkering te verstrekken.

Voorziening PAS-regeling

Het verloop van de post is als volgt:

Voorziening PAS-regeling	2020	2019
	EUR	EUR
Stand 1 januari	227.000	-
Dotatie voorziening	-	227.000
Uitkeringen boekjaar	-50.036	-
Stand 31 december	176.964	227.000

De voorziening PAS-regeling betreft de kosten vanwege het gebruik maken van de PAS-regeling door een drietal medewerkers van Autoriteit Persoonsgegevens.

Kortlopende schulden

	31 dec 2020	31 dec 2019
	EUR	EUR
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	7.944	188.623
Overige verbonden partijen		
Rekening-courant Ministerie van Justitie en Veiligheid	17.000	-
Overlopende passiva		
Nog te betalen vakantiegeld	-	462.033
Nog te betalen eindejaarsuitkering	-	81.044
Reservering vakantiedagen	1.065.193	678.495
Nog te ontvangen facturen	137.962	148.516
Overige schulden	-	91.030
	1.203.155	1.461.118
Totaal	1.228.099	1.649.741

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Overige niet in de balans opgenomen verplichtingen

De AP kent de volgende niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen.

Onderwerp	< 1 jaar	2 - 5 jaar	totaal
Huisvesting en servicekosten	1.027.767	-	1.027.767
Automatiseringskosten	1.380.055	3.008.185	4.388.240
Inhuurkosten	636.251	-	636.251
Organisatiekosten	394.726	-	394.726
Totaal niet in de balans opgenomen verplichtingen	3.438.799	3.008.185	6.446.984

In het boekjaar 2020 zijn 7 boetes opgelegd voor een totaalbedrag van € 2.043.500. Tegen 4 van deze boetes lopen op dit moment nog bezwaarprocedures, waardoor de vorderingen zijn opgeschort. Op het moment dat de bezwaren niet tot intrekken van de boetes heeft geleid, zal de vordering definitief worden ingesteld. De AP heeft op dat moment tegelijkertijd een doorbetalingsverplichting aan het ministerie van Financiën.

Financiële instrumenten

Algemeen
De in deze toelichting opgenomen gegevens verschaffen informatie die behulpzaam is bij het schatten van de omvang van risico's die verbonden zijn aan zowel de in de balans opgenomen als de niet in de balans opgenomen financiële instrumenten. De primaire financiële instrumenten dienen ter financiering van de operationele activiteiten, of vloeien direct uit deze activiteiten voort. De belangrijkste risico's uit hoofde van de financiële instrumenten zijn het kredietrisico en het liquiditeitsrisico.

Kredietrisico
Er zijn richtlijnen opgesteld om de omvang van het kredietrisico bij elke financiële instelling en debiteur te beperken. Bovendien bewaakt de AP voortdurend haar vorderingen en hanteert een strikte aanmaningsprocedure. Door deze maatregelen is het kredietrisico minimaal.

Liquiditeitsrisico
Periodiek worden liquiditeitsbegrotingen opgesteld. Door tussentijdse monitoring en eventuele bijsturing worden liquiditeitsrisico's beheerst.

Toelichting op staat van baten en lasten

Baten en brutomarge

	2020	2019
	EUR	EUR
Bijdrage ministerie van Justitie en Veiligheid	23.809.000	20.492.000
Overige opbrengsten		
Bijdrage ministerie van Financiën inzake PSD2	363.000	330.150
Opbrengst detachering personeel	122.524	151.858
EU-subsidie	-	287.664
Opbrengsten FG-congres	-	141.622
Overige opbrengsten	850	9.646
	486.374	920.940
Som der bedrijfsopbrengsten	24.295.374	21.412.940
Brutomarge (brutobedrijfsresultaat)	24.295.374	21.412.940

Baten
Ten opzichte van de initiële voorschotbeschikking is de door het ministerie van Justitie en Veiligheid verstrekte bijdrage 2020, op basis van de gerealiseerde budgetuitputting in november en december, verhoogd met € 4,0 miljoen (inclusief loonbijstelling) respectievelijk € 1,2 miljoen.

Overige opbrengsten
De overige opbrengsten zijn hoger dan begroot (€ 330.150), met name omdat bij het opstellen van de begroting nog geen opbrengst uit detachering van personeel was voorzien.

Personeelskosten

	2020	2019
	EUR	EUR
Lonen en salarissen	13.268.938	11.857.671
Sociale lasten	1.645.436	1.389.727
Pensioenlasten	2.105.611	1.879.644
Inhuur extern personeel	1.278.625	586.984
Overige personeelskosten	262.211	1.242.500
Totaal	18.560.821	16.956.526

Toelichting personeelskosten

	2020	2019
	EUR	EUR
Inhuur extern personeel		
Honoraria niet-ambtenaren	-	994
Inhuur personeel op formatieplaatsen	526.518	268.040
Inhuur personeel boven formatieplaatsen	35.192	31.390
Interim functievervulling / detachering	716.915	286.560
	1.278.625	586.984
Overige personeelskosten		
Reis- en verblijfkosten	115.443	334.008
Kosten WKR	107.483	103.241
Kosten opleiding	222.424	189.359
Werving & selectie	2.215	7.270
Dotatie voorziening wachtgeld en vrijval PAS-regeling	-49.087	517.265
Overige personeelskosten	-136.267	91.357
	262.211	1.242.500

De personele omvang van de AP is in 2020 aanzienlijk minder toegenomen dan voorzien. Vanwege de ontstane werkdruk moest een deel van de werkzaamheden worden opgevangen met externe capaciteit.

De reiskosten betreffen het woon-werkverkeer en binnenlandse dienstreizen. De dotatie wachtgeld betreft één nieuwe medewerker in de wachtgeldregeling, respectievelijk een vrijval in de PAS-regeling.

Materiële kosten

	2020	2019
	EUR	EUR
Apparaat ICT		
Onderhoud software	1.000.236	399.986
Onderhoud hardware	49.793	154.161
Inhuur personeel	177.529	399.691
Overige automatiseringskosten	11.068	7.997
	1.238.626	961.835
Bijdragen aan SSO's	636.502	409.914
Overige materiële kosten		
Huisvestingskosten	995.598	1.220.215
Kantoorkosten	148.864	263.487
Reis- en verblijfkosten buitenland	14.258	102.915
Kosten voorlichting	58.345	390.149
Advieskosten	1.063.722	711.645
Algemene kosten	177.869	186.531
Overige algemene kosten	17.328	13.125
	2.475.984	2.888.067
Gerechtskosten	-	20.329
Totaal	4.351.112	4.280.145

Toelichting

Apparaat ICT
De gerealiseerde apparaat ICT kosten zijn lager dan begroot (€ 2.022.500); de oorzaak is o.a. gelegen in een latere outsourcing van de ICT-voorzieningen dan eerder voorzien.

Bijdragen aan SSO's
De bijdragen aan SSO's betreffen onder andere de dienstverlening door P-Direkt. Deze kosten waren niet onder deze post begroot, maar onder overige personele kosten.

Overige materiële kosten
De reis- en verblijfskosten betreffen de niet via P-Direkt vergoede kosten. De post 'kosten voorlichting' heeft nagenoeg volledig betrekking op kosten in het kader van de ontvangen EU-subsidie.

De advieskosten hebben voornamelijk betrekking op ingewonnen juridisch advies, inclusief die van de landsadvocaat, communicatieadvies en de kosten voortkomend uit de accountantscontrole. De kosten vanwege de ondernemingsraad, klein meubilair, catering en o.a. abonnementen en datacommunicatie zijn verantwoord onder de algemene kosten.

Afschrijvingen en waardeverminderingen

	2020	2019
	EUR	EUR
Afschrijving op materiële vaste activa	151.365	144.894
Totaal	151.365	144.894

Overige toelichtingen

Werknemers

Het gemiddelde aantal werknemers gedurende het boekjaar bij de AP bedroeg:

Gemiddeld aantal werknemers over periode	2020	2019
	fte	fte
Werkzaam binnen Nederland	184,0	174,0

Bestuurders en commissarissen

Bezoldiging	2020	2019
	EUR	EUR
Bezoldiging van bestuurders en gewezen bestuurders	456.893	417.560
Totaal	456.893	417.560

WNT-verantwoording 2020 Autoriteit Persoonsgegevens

De WNT is van toepassing op de AP. Het voor de Autoriteit Persoonsgegevens toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2020 € 201.000 (2019: € 194.000) bij een fulltime dienstverband. Dit is het algemeen bezoldigingsmaximum.

Naast de hieronder vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2020 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Bezoldiging topfunctionarissen

Definitie: leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Bedragen x EUR 1	De heer A. Wolfsen	Mevrouw M.J. Verdier	Mevrouw C.E. Mur
Gegevens 2020			
Functiegegevens	Voorzitter	Bestuurslid, tevens vicevoorzitter	Bestuurslid
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in FTE)	0,833	0,833	1
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	131.439	123.095	146.334
Beloningen betaalbaar op termijn	17.689	17.432	20.904
Subtotaal	149.128	140.527	167.238
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	167.500	167.500	201.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	149.128	140.527	167.238
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2019			
Functiegegevens	Voorzitter	Bestuurslid, tevens vicevoorzitter	Bestuurslid
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/02 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in FTE)	0,833	0,833	1
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	161.667	161.667	177.833
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	127.437	114.254	123.624
Beloningen betaalbaar op termijn	17.009	16.779	18.457
Subtotaal	144.446	131.033	142.081
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	161.667	161.667	177.823
Bezoldiging	144.446	131.033	142.081

Accountantskosten

De kosten voor de controle van de jaarrekening door de externe accountant voor boekjaar 2020 bedragen: € 99.500 (2019: € 125.930). Dit bedrag betreft het afgesproken honorarium, hetgeen verdeeld over boekjaar 2020 en 2021 is gefactureerd. De andere controlediensten bedragen in 2020 nihil (2019: € 51.032).

Ondertekening

's-Gravenhage, 13 april 2021

Naam	*Handtekening*
mr. A. Wolfsen Voorzitter	
ir. M.J. Verdier Vicevoorzitter	
drs. C.E. Mur Bestuurslid	

Overige gegevens

Accountantscontrole

Verwijzing controleverklaring
Zie de verklaring van de controlerend accountant, p. 64 en verder.

Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo baten en lasten
Het saldo baten en lasten wordt toegevoegd dan wel onttrokken aan de egalisatiereserve. De toevoeging aan de egalisatiereserve kan op basis van de regeling met het ministerie van Justitie en Veiligheid nooit meer bedragen dan 5% van de in het betreffende boekjaar verkregen rijksbijdrage. Het eventuele resterende saldo dient te worden terugbetaald aan het ministerie van Justitie en Veiligheid.

AUTORITEIT
PERSOONSGEGEVENS

Vragen over de Algemene verordening gegevensbescherming

Op onze website autoriteitpersoonsgegevens.nl vindt u informatie en antwoorden op vragen over de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Heeft u op deze website geen antwoord op uw vraag gevonden? Dan kunt u contact opnemen met het Informatie- en Meldpunt Privacy van de Autoriteit Persoonsgegevens op 088-1805 250.